

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus XXII. Discussio Interpretationum Fagnani circa Decreta Concilii
Tridentini laudata in Indice littera T. sub hoc titulo: Concilium Tridentinum,
ubi Sessionum ordo servatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

tionem implicitam per sententias aliorum & quamdam annotationem perpetuam in Concilium. Hæc sunt verba FAGNANI. Monitum ad Lectorem, cui inserta est hæc *Præfatio*, aliam continet assertionem FAGNANI doctrinæ dissonam; scilicet, in Declarationibus Cardinalium notari diem, quo edita sunt, easque, quibus dies apponitur, esse præstantiores. Contrarium docet FAGNANUS, ut in Observationibus circa Declarationes illas dictum fuit.

TITULUS XXII.

Discussio Interpretationum FAGNANI circa Decreta Concilii Tridentini laudata in INDICE Literæ T. sub hoc Titulo, Concilium Tridentinum, ubi Sessionum Ordo servatur

Duplex momentum ad discutiendas has interpretationes inducit. Autor Congregationis Concilii interpretis diutissime fuit à Secretis; callebat præterea perfectissime artem distinguendi Declarationes falso huic Congregationi attributas, ab eis, quæ sunt verus ejus fœtus. Hæc autem magnam auctoritatem habent in multis regionibus: magni igitur quoad omnes Nationes refert, non ignorare sententiam ejus Autoris circa hæc Decreta, pluribusque locis utile est noscere Declarationes ejus generis, quarum mentionem facit.

CAPUT I.

Caput 13. de ætate & qualitate Capita 4. & 5. de tempore Ordinationis.

Quod dicit in *Cap. 13. Sess. VII. exponendo Cap. 13. accipimus, de ætate & qualitate*. nullam patitur difficultatem: secus est de ejus dictis in *Cap. 1. Sess. XIV. in expositione Cap. 4. & 5. de temp. Ordin.*

Ut intelligatur id, in quo Autoris interpretatio laborat, observandum est, intelligentiam *Capitis* pendere à *Præfatione* Sessionis, in qua Synodus exponit, magni referre, ut Episcopus Clericos vitiosos coercet, eos maxime quibus animarum cura commissa est; secus enim Laicos corripere frustra tentabit, qui dubio procul ipsi objicient, eum in Clericis à quibus exemplum petere debent, eadem vitia tolerare; si vero Clericus vitiosus eorum correctionem suscipiat, huic respondebunt eum ipsum id, quod redarguit, facere: undè concludit, Episcopum monere debere Clericos suæ Diœceseos, ut irreprehensibilem vitam agant, quia DEUS illis præcipit, ut sanctimoniam suam imitentur, & PAULUS eos objurat, ut Ministerium suum pravè agendi ratione, obrectationibus non objiciant; nihilque ipsum omittere debere, ut monitiones suas efficiat salubres: ut igitur via ad id conducentes aperiantur Episcopo, Synodus Canones sequentes condit. Primus Canon plures ejusmodi rationes disertè continet; scilicet 1. possit Episcopus promotionem ad Ordines Sacros, & promotionem ad Dignitates propter crimen occultum interdiciere, quocumque modo etiam extrà judicium 2. Vir ejusmodi repulsam passus nullà permissione, renitente Episcopo, impetratà juvari possit; 3. qualibet ejus, quem Episcopus, ab Ordinibus aut Dignitatibus suspenderit, restitutio inutilis sit, nisi Episcopus ei consenserit.

Difficultas in eo versatur, an Clausula in priori parte expressa, quæcumque ex causa etiam ob crimen occultum, quomodolibet etiam extrajudicialiter, extendatur ad potentiam suspendendi ab Ordinibus & Dignitatibus tertio Canonis membro concessam. Contendit FAGNANUS eam extendi; sive quia sermonis contextus id postulat, sive quia, nisi hoc ita esset, Concilium, quoad hunc casum, nullam facultatem novam concederet; videtur autem id intendisse in tri-

bus his capitibus, sententiam suam confirmat Declaratione Cardinalium. *Cap. 5. n. 7.*

Adversus opinionem istam objici potest in rebus odiosis extensioni non esse locum; qualis est suspensio, quæ pœna est, & proinde res odiosa. Ostensum fuit in tractatu de *Censuris*, eas ferri non posse ob delicta occulta, ab eo solo, qui eas ferri cognita, nec in Judicio probata. Valdè discrepant suspensio à receptis Ordinibus, & exclusio à recipiendis; hæc non est Censura, sed declaratio, quæ Episcopus, cujus Officium est ad Ordines vocare, significat sibi non placere, ut aliquis promoveatur. Hac prohibitionem nemini injuriam facit, quoniam Ordines nemini debentur; promotio est Actus gratiæ, & non Justitiæ; exclusio à gratiâ non est ignominia, & fieri potest sine scandalo. Contra, suspensio pœna est, quæ privat jure acquisito, quæ suspensio turpis est, & publicum scandalum parit, cum non apparet eam ex justâ causâ proficisci. Censura debet ferri in scriptis, ejusque causa nominatim exprimenda est; porro, crimen occultum exprimi nequit in suspensione, quin scandalum generetur.

Huic objectioni nulla responsio legitima satisfacere videtur, & quanto diligentius hoc *Caput 1. Sess. XIV. perpendimus*, tanto magis nobis suademus, illud nihil novi statuere, nisi, ut Episcopus, possit excludere ab Ordinibus ob crimen occultum, contra dispositionem *Cap. 4. de tempor. Ordin.* & ut nemo ex iis, qui sic excludentur, sui promotionem sperare possit, ex vi cujuslibet permissionis à Pontifice contra Episcopi voluntatem impetratæ; item, ut nemo ex iis, quos ab Ordinum exercitio, ob legitimam causam, ritèque probatam, Episcopus suspenderit, restitui possit ex vi similis Rescripti aut Licentiæ. Hæc sunt duo vitia, quæ Concilium emendare voluit, quoniam ea Cleri dissolutionem fovebant.

FAGNAN. in *idem Cap. 5.* aliam proponit Quæstionem circa *Cap. 1. Sess. XIV.* quam ex occasione exponit prolixè tractat, quamvis uno verbo dirimi possit; quærit nimirum, an ex hujus *Cap. dispositio*ne, Prælati Regulares possint erga suos Religiosos, id quod Episcopo conceditur erga Clericos Sæculares? Respondere sufficiebat, quod *Capite hoc* de Religiosis non agente, Prælati Regulares Juris communis regulis subjacent; itaque, cum nullus sit Textus, qui his Prælati, vel Episcopo, concedat facultatem ab Ordinibus receptis, absque causâ legitimâ, ritè probatâ, suspendendi; non magis ii Prælati hodiè id possunt, quam olim. Præterea, rationes in Clericorum Sæcularium gratiam adductæ, pro Religiosis militant: eorum fama, Prælatique existimatio, postulant, ut causa, ejusque justitia, manifestæ sint.

CAPUT II.

Caput 2. de Clericis pugnantibus.

FAGNANUS hoc *Caput* exponens, duas quæstiones circa Decreta Concilii Tridentini proponit; priorem in *Cap. 7. Sess. XIV.* Quærit, an interdictum à Concilio latum, ut non detur dispensatio ab homicidio voluntario quoad promotionem ad Ordines Sacros, & Beneficia qualibet, ad eos extendatur, qui illud patrant, post promotionem ad Ordines Sacros, & Beneficia? numque hi, per interdictum illud, excludantur à dispensatione, quoad Exercitium Ordinum receptorum & administrationem jurium spiritualium sui Beneficii? Respondet, Congregationem Concilii interpretem, ipsosque Pontifices declaravisse, extensioni non esse locum, à *num. 23. 41.*

Contra responsionem hanc objici potest. 1. Rationem Concilii, quæ est, Legem Mosaicam ab Altari excludere virum homicidii præmeditati, sive deliberatione præviâ, & ex insidiis admitti, reum, locum habere tam erga promotum, quam erga eum, qui nondum promotus est. 2. Homicidium à viro ad Or-

Ordines aut Beneficia promoti patrati gravius esse ex circumstantiâ personæ. 3. Statuit Concilium, ut ejusmodi homicida nullum unquam Ordinem, nullum Beneficium, nullum Ecclesiasticum Officium obtineat.

Alia non videtur huic objectioni responsio occurrere, nisi litterarum excludere extensionem, quam mens Legis postulat.

Altera quæstio est, an *Cap. 6. Sess. XXIV.* concedens Episcopo Dispensationem ab Irregularitatibus ex crimine occulto provenientes, eâ exceptâ, quæ homicidium voluntarium sequitur, eum hac exceptione excludat à dispensatione, quoad Ordines Minores? Responsio ejus est, eum excludi; quia exceptio generalis est. Non attendit intentionem hujus Capituli esse, ut restituatur Episcopo dispensationes quoad casus occultos Pontifici reservatos, oportet, ut, si Episcopus, ab hac irregularitate, quoad Ordines Minores, dispensare poterat, oportet, inquam, ut illud post Concilium possit; porro, fatetur extitisse Doctores, qui hanc in Episcopo facultatem agnoscebant; imò fatetur ipse, Episcopum id posse, quoad Beneficia simplicia; porro, hoc in Capite Ordines Minores ejusdem conditionis sunt cujus Beneficia simplicia. *Cap. 1. de Filiis Presb. in 6.* Exceptio non cadit nisi in casus jam Pontifici reservatos; sicut Regula ferens, Episcopum posse in posterum dispensare ab omnibus casibus occultis Pontifici reservatis.

CAPUT III.

Caput 27. de Electione.

FAGNANUS in hoc *Caput* exponit *Cap. 10. Sess. XXIV. de Refor.* Occasionem petit ex eo, quòd *Caput 27.* irritet Electionem Presbyteri Sæcularis ad Prioratum Canonico Regularium, unâque jubeat, hunc Presbyterum & alios Clericos Sæculares, qui Beneficia in illo Monasterio possidebant, professionem facere, proinde Pontifex magnum discrimen constituit inter Prælatum & Beneficia inferiora, horum Provisiones confirmat, sub lege tamen professionis à Beneficiis emittendæ; irritat verò Electionem ad Prælatum.

Propter hanc differentiam *Fagnanus* laudat *Cap. 10.* contenditque illud hanc tacite approbare, in eo, quòd jubet Beneficia Religiosis Professis conferri solita, cum per mortem aut Resignationem ejus, qui illa possidet, vacaverint, in Titulum conferri Religiosis ejusdem Ordinis, sive, qui se habitum sumptuosam professionemque facturos, fide data pollicebuntur. Ad probandam opinionem suam, contendit, alternativam de quâ agitur, non esse alternativam optionis; quæ libertatem his vel illis conferendi permittat, sed alternativam distributionis, quæ Prælatum Regulares Religiosis Ordinis actu professis conferri præcipit, & permittit alia Beneficia Regularia conferri iis, qui se ad faciendam in Ordine professionem adstringent. Quamvis hæc interpretatio aliquantum reluctari videatur, eam reperisse se existimat in *Cap. 21. Sess. XXV. de Regular.* ubi Concilium distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis Regularibus in eo, quòd optare se testatur, ut Religiosis actu professis conferantur, & quoad reliqua, insinuat, ea aliis dari posse, quam talibus Religiosis. Postea laudat aliquot Declarationes Cardinalium, à quibus hæc distinctio approbata est, decidendo, Prælatum Religiosis actu professis conferri debere, Beneficia autem inferiora sive simplicia iis, qui se professionem facturos pollicebuntur. Sibi *Clementinam, de supplend. neglig.* objicit, quæ, ut medeatur negligentia Prælatorum Regularium non conferentium intra tempus definitum Prioratus, Ecclesias, administrationes, aliave quælibet Beneficia ab eorum collatione dependentia, concedit Episcopis Diocesanis jus eorum negligentiam supplendi, Beneficia, quæ à Religiosis teneri solent, Religiosis Monasterii conferendo, cujus

Prælati negligentes sunt: nec distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis. Respondet autem his verbis, aut alia, intelligi Beneficia ejusdem generis, atque in hoc eam à Concilio Tridentino fuisse emendam.

Ex hoc Excerpto manifestum fit. 1. Interpretationem *Cap. 10.* à FAGNANO propositam, non esse congruam; ibi enim Concilium de Prælatum non loquitur, quæ, nisi nominatim referantur, in dispositione Canonum non continentur. 2. Nihilominus accuratam esse hujus Textus accommodationem ad expositionem, *Cap. 27.* quia *Caput* hoc 10. nullum discrimen inter Prælatum, & Beneficia inferiora, quoad eorum Provisionem ponit, siquidem de Prælatum non loquitur. Non tamen hæc obstant, quominus lectio ejus loci utilis sit: ex eâ discitur usus hodiernus circa Collationes Beneficiorum Regularium Clericis Sæcularibus factas, sub lege emittendæ professionis, qui usus fert, Collatores ordinarios Beneficia Prælatum inferiora, administrationes, dignitates &c. concedere posse sub eadem lege: extareque clausulas, quas Pontifex solus collationibus inferere potest, quas sub eadem lege facit.

CAPUT IV.

Caput 1. de Simonia.

FAGNANUS in hoc *Caput*, in quo S. GREGORIUS quilibet dare vetat pro receptione Ordinum, usu Pallii, Membranis, Sigillo &c. quoniam sicut Episcopus manum, quam imponit, vendere, ita Minister, vel Notarius vocem vel calamum vendere non debet: refert varias opiniones circa operam Notarii, & præ cæteris Decretum Concilii *Mediolan.* an. 1579. quod enumeratis omnibus Actibus quæ Scriba, vel Amanuensis gratis dare debet, ipsi prohibet accipere id etiam, quod ultrò oblatum fuerit; additque, eum ejusmodi oblationem, tutâ conscientia possidere non posse, definit, eum obligatum fore ad eam pauperibus loci distribuendam, eumque in foro exteriori damnandum esse in quadruplum; tum subjicit FAGNANUS, Concilium intervenisse, quod hanc opinionem varietatem sustulit, datque excerptum Statutorum ejus *Cap. 1. Sess. XXI.* in hunc finem eonditorum; scilicet in locis ubi mos est, Scribam nihil accipere pro Litteris Dimissoriis, & Litteris Testimonialibus, mos servabitur: in cæteris locis decimam unius Aurei partem accipere licebit, modò salarium ei pro ejus officii exercitio non sit constitutum; Episcopus autem hujus emolumentum, neque directo neque indirecto modo, particeps sit; Notarius, seu Scriba stipendiarius has Litteras gratis dabit; omnis taxa, statutum, consuetudo etiam immemorialis contraria, tamquam verâ corruptelâ rescinduntur.

Tum accommodans hoc Decretum ad varias, quas retulit opiniones, observat quænam in eo probata, repudiata, aut temperata fuerint. Inde transit ad Declarationes Congregationis Concilii interpretis, quæ declaravit, Decretum, licet Collationem Ordinum solam spectare videatur, nihilominus ad Collationem Beneficiorum extendi, cum hoc discrimine, quòd cum Scribæ opera sit major, quoad consecutionem Instrumentorum, quæ Beneficia spectant, majus salarium accipere possit pro laboris ratâ, non tamen ultra Aureum, comprehensis scripturâ, sigillo, aliisque rebus ad id requisitis; sub iisdem conditionibus supra à Concilio præscriptis.

Eadem conditiones in aliis Declarationibus iterantur, quas postea refert, quarum una ab eadem Congregatione profecta est 5. Mart. 1601. alia à Congregatione de Episcopis 25. Octobris 1588. utraque spectat alios casus, in quibus Scriba nihil omnino accipere debet, atque alios, in quibus accipere non debet, nisi pro ratâ laboris sui atque impensarum suarum. De casibus prioris generis duntaxat agemus; iis nempe, in quibus agitur de licentia aut

Confessiones audiendi, aut sepeliendi cadavera in Ecclesiâ, aut de licentiâ absentia, aut Sacramenta ministrandi, aut in Beneficiis ministrandi, aut celebranda Missæ aut stipem pro pauperibus colligendi, aut publicandi Nomina eorum, qui Tonfuram, vel Ordines Minores, vel Ordines Sacros accepturi sunt. In his omnibus casibus Congregatio vetat aliquid accipi, sub obtentu vel laboris, aut figilli, aut scripturæ, vel aliquâlibet specie.

Capitulum quoddam Hispanicum, ob plurimas Episcopi exactiones conquestum erat in supplicatione Congregationi oblata memoratas; quædam erat circa licentiam duas Missas eadem die celebrandi: mirum hoc visum fuit Congregationi, quæ contendebat, hanc licentiam ab Episcopo concedi non posse; sed cum Episcopus objecisset *Cap. 3. de celebrat. Missar.* quod supponit, hoc in casu necessitatis licere, Congregatio prohibitionem suam revocavit, quoad cæteros casus aliquid accipere permittens pro ratâ laboris, sub legibus supra notatis prohibet ultra Aureum accipi, quoad confessionem Instrumentorum Collationis aut Institutionis Parochiarum, & Deputationis Vicariorum in iisdem. In fine Epistolæ, quam Congregatio ad Episcopum scribit, ut illi Statuti sui copiam faciat, dicit, se sperare, fore, ut eò magis ille suis Decisionibus adhæreat, quòd ab avaritiâ abhorreere debent Prælati. Alia Congregatio pluribus in Capitibus Declarationes Congregationis Concilii interpretis sequitur, aut ad Concilium remittit. In cæteris illa vel jubet, ut Instrumenta *gratis* conficiantur, aut definit id, quod accipi potest.

Capitulum *Gerundense* huic Congregationi 18. casus in querelâ suâ exposuerat adversus exactiones Episcopi. 1. 2. 5. 6. 7. 8. 12. 15. & 16. deciduntur aut à Concilio, aut à Congregatione Concilii interprete.

4. Spectat licentiam bis eodem die Sacrum celebrandi, circa quam eam dari prohibet, præter aliquot casus necessitatis, qui rari sunt, itemque eam dari per modum privilegii ulli sacerdoti, & aliquid pro illâ exigi aut accipi.

In 8. agitur de exactione quoad executionem dispensationum Matrimonii, *gratis* eam fieri jubet Congregatio, permittens solum Notario quartam Aurei partem aut *Ducati* accipere pro Testium auditione.

10. Spectat licentiam Sacerdotum in Ecclesiâ contra Diocesanos aut Provinciæ Statuta hoc prohibentia, sepeliendorum; jubet Congregatio custodiri hæc Statuta, & si qui sint dispensationis casus, eam gratuitò concedat Episcopus, aut si aliquid exigat, id pauperibus aut Ecclesiæ erogetur.

In 11. Congregatio permittit, in casibus necessitatis dispensari à solemnitatibus Matrimonii non substantialibus vetans ob id aliquid, etiam à Notario, exigi; concedit tamen, ut, si consuetudo ferat munusculum Episcopo in lætitiæ signum offerri, illa observetur.

12. Docet, Episcopum præfatum extendisse ad Beneficiatos suæ ad Episcopatum promotioni posteriores, jus à consuetudine ipsi attributum in Beneficiatos actu, promotionis ejus tempore, cum licentiam in possessionem veniendi illis non concessisset, priusquam jus illud solutum fuisset. Congregatio extensionem hanc reprobatur, velut contrariam *Cap. 4. Sess. XXIV.* quod vetat aliquid exigi ob possessionis adeptionem.

Ex 13. discimus, illum sibi vindicavisse Annatam Beneficiorum, quæ erigebat, cui tamen renuntiavit.

E 18. eum impedivisse, ne ullus in alterius Beneficio ministraret sine suâ permissione, pecuniamque ob hanc permissionem exegisse; Congregatio declarat, quòd in casibus, in quibus Beneficiatus legitimo impedimento implicatur, ceteri à ministrando ejus vice non sunt prohibendi, multò minus exigi debere pecuniam ob licentiam non necessariam.

Congregatio responsum suum claudit, optando, ut Episcopus ejusque Ministri ab omni exactione in-

solitâ, aut immoderatâ, abstineant. FAGNANUS adjicit, Simoniam, quam admittit Notarius, qui ultrò licitum accipit, esse merè Ecclesiasticam; secus, inquit, Concilium ipsi non concessisset accipere quantitatem à se definitam.

Paululum circa hanc Fagnani interpretationem immorati sumus, quia quotidianum est & familiare negotium, ibique inspicitur damnatio pravorum usuum, qui in omni ferè Secretariâ obtinent, circa Literas Ordinationis, Provisiones Beneficiales, aliosve Actus, qui ibi conficiuntur.

CAPUT V.

Cap. 2. 4. 16. de Præb.

FAGNANUS in hæc *Capita* exponit *Cap. 2. Sess. XXI.* Concilii Tridentini. *Cap. 2.* prohibet Episcopo Clericos ordinare, absque alimentorum assignatione. Cum *Clerici* nomen iis, qui ad Minores Ordines promoti sunt, atque iis, qui ad Ordines Majores evecti sunt, commune sit, hæc expressio generalis quæstionem pepererat, utrùm Episcopus teneretur alere Clericos, quibus Ordines Minores dederat, quosque alicujus Ecclesiæ servitio non alligaverat? Multi autem Canonistæ insignes olim arbitrati sunt, ejusmodi Clericos habere jus alimenta ab Episcopo petendi, & hunc ad ea præstanda teneri, ex obligatione, quam eos ordinando susceperat: alii contraria opinio placebat: partis utriusque momenta refert FAGNANUS, posterioremque eligendo, dicit, quæstionem hodiè compositam esse à Concilio Tridentino *Cap. 2.* laudato, quod jus illud iis duntaxat concedit, qui ad Sacros Ordines promoti sunt.

Cap. 4. jus hoc nominatim iis tantum attribuit, qui ad Diaconatum aut Sacerdotium promoti sunt, sine Titulo, undè victum querere possint. Textus hic desumptus est è *C. 3. Concil. Lateran. an. 1179.* & cum nihil de Subdiaconis dicat, Canonistæ veteres quæstionem agitaverunt, an comprehendi deberent ob rationis paritatem? Relatis FAGNANUS Autorum dictis in hanc rem addit, quæstionem esse finitam laudato Concilii Tridentini Capite, quod Subdiaconatum sub Ordinis Sacri nomine comprehendit, quo multis ex sæculis fruitur, & Episcopum astringit, ad alendos eos, quibus Ordines Sacros dedit, aut sufficiens Beneficium eis conferendum, nec, ut sibi constaret, curavit inquirere, utrùm Beneficium patrimoniumve hoc Textu requisitum haberent.

Deinde tres refert quæstiones Congregationi Concilii interpreti à Congregatione de *bono regimine* propositas. 1. si is, qui sub Titulo Beneficii ordinatus fuit, illud resignaverit, exponendo, sibi aliundè bona competere, à quibus victum accipere possit, utrùm universum ejus Patrimonium acquirat privilegia Patrimonialis Tituli, an verò pars tantum, & quænam illa sit? & postquam observavit, bona Patrimonialia Clericorum, iisdem, quibus bona Ecclesiastica, privilegiis non gaudere, fed iis tantum, quæ in Jure expressa sunt; Titulum verò Patrimoniale omnibus Ecclesiasticorum bonorum immunitatibus frui, etiam extrâ casus in Jure expressos, & quædam discrimina commemoravit inter bona Patrimonialia & bona Ecclesiastica, retulitque privilegia Tituli Patrimonialis; ad quæstionem respondet, in proposito casu bona resignantis succedere Titulo Beneficiali, quoad partem ejus sustentationi necessariam, & quoad hanc partem, acquirere privilegia Tituli Patrimonialis, quamvis in Titulum assignata non fuerit ab Episcopo, sed à Jure tantum, quod hoc in casu bona Patrimonialia resignantis in ejus Beneficii locum substituendo, ipsa in Titulum Patrimoniale convertit, quoad partem quæ ad Ordinationem requisita fuisset, nisi Beneficium habuisset; quia, inquit, nisi fieret hæc subrogatio, sufficienter non providisset Concilium incommodo Ordinationum absque Titulo, Cleri scilicet de

decorati, ex mendicitate Clericorum sine Titulo ordinatorum, aut ab exercitio Ministerii, Officii, vilisque professionis provenienti.

2. Quæstio est, si Clericus sub Titulo patrimonii ordinatus Beneficium acquirerit, an ejusmodi Titulus immunitates suas amittat? Et negando respondet, quia Beneficium in hujus Tituli locum non subrogatur, nihil magis quam bona patrimonialia, quæ post Ordinationem acquirunt. Plura Congregationis Decreta laudat, huic subrogationi repugnancia, sive quia ferunt, Beneficium sic acquisitum resignari posse, ipsum Tituli Ordinationis vices gerere, non factâ mentione, sive quia decidunt, patrimonium post acquisitionem Beneficii alienari nihilominus posse, quam antea sine licentiâ Episcopi.

3. Quæstio est, an, postea quod Titulus patrimonialis immunitatem ab oneribus Camera amiserit acquisitione Beneficii, eam recuperet demissione ejusdem Beneficii? Respondet FAGNANUS privilegium amissum non redintegrari, pluribusque allatis probationibus, agnoscit sententiam suam difficultatem pati. Videretur quod, cum acquisitio Beneficii catera Tituli patrimonialis privilegia non extinguat, illud de quo agitur, post demissionem reviviscere debeat, postea quod illud Beneficii possessio peremerit.

Cap. 16. Quod est INNOCENTII III. supponit Subdiaconos sine Titulo ordinatorum, petendorum alimenterum aut Beneficii sufficientis ab Episcopo Diocesano jus habere; præcipit enim Episcopo Zamorensi, ut tale Beneficium ejusmodi Clerico conferat: supponit etiam successorem, quoad hoc, teneri debito à prædecessore contracto; nam Subdiaconus de quo loquitur, à prædecessore ejus, quem ad suppeditanda alimenta cogit, ordinatus fuerat.

Idem Caput nominatim veteribus Canonibus derogat, qui ejusmodi Ordinationem sine Titulo irritam fore statuerant, exercitio Ordinum privando eos, qui sic illos acceperant, ejusque Ordinationis pœnas redigit ad obligationem aut alendi Clerici sic Ordinati, quam Ordinatori imponit, aut ei conferendi Beneficii sufficientis. Cap. 4. ab ALEXANDRO III. desumptum hanc emendationem inchoaverat, sed non verbis expressis; INNOCENTIUS III. eam hoc in cap. 16. sibi tribuit, quia primus eam disertè proposuit. Ex horum duorum Textuum fundamento FAGNANUS hic exponens clausulam finitæ cap. 2. Sess. XXI. contendit, Concilium Tridentinum aliam adversus Ordinationes absque Titulo pœnam non sancire, quam eam, quæ disertè in his Textibus fertur, idque probat non solum Declarationibus expressis Congregationis Concilii interpretis, verum etiam momento victrici; scilicet, antiqui Canones, quos innovat Concilium antiquorum Canonum pœnas innovando, alii non sunt, quam *Cau. 1. 2. Dist. LXX. cap. 2. 4. 16. de Præb.* Duo priores Canones duplicem tantum pœnam continebant, nempe, suspensionem ab Ordinibus eo modo receptis, & damnationem Episcopi, ad præstanda Clericis absque Titulo ordinatis alimenta; ex his duabus pœnis, prima antiquata est cap. 2. 4. 16. de Præbend. itaque antiquorum Canonum pœnas innovando. Innovatio cadit tantum in alteram, quæ abrogata non erat.

Postquam monuit, Constitutionem SIXTI V. quæ suspensionem adversus Ordinationes sine Titulo restituerat, quoad hoc caput, à Constitutione CLEMENSIS VIII. fuisse emendatam; quæstionem agit, an Clerici delinquentes quatenus Ordinationem suam sub falsis Titulis impetrantes, hanc suspensionem hodiè incurrant? Et respondet affirmativè, asserendo eam, quoad ejusmodi Clericos, nunquam fuisse abrogatam. Contrâ objici potest Cap. 2. Sess. XXI. fraudem hanc momenti Decreti annumerare, quod deinceps proponit, & in quo secundam sancit pœnam, scilicet, damnationem Episcopi ad exhibendos Cle-

ricos sine Titulo ordinatorum, qui variis artibus ac fallaciis confingunt se Beneficium Ecclesiasticum, aut idoneas facultates obtinere.

Huic autem objectioni alia responsio nobis non occurrit, nisi, quod si Episcopus omnem diligentiam, quâ uti potuit, aut debuit, adhibuerit ad vitandum errorem, Clerici, qui sub falsis Titulis ordinati fuere, soli deliquerunt, solique pœnam merentur, quo in casu locum habere potest suspensio; præsumendum enim est, Canones, qui suspensionem abrogavere, id in Clericorum innocentium gratiam fecisse. Contrâ, si Episcopus cautionem necessariam neglexit, in delictum cecidit, atque incurret pœnam alendi Clericos sub falsis Titulis ordinatorum; nam Concilium eos disertè obligat, ut id sedulo caveant.

Objici etiam posset Canonem 1. qui suspensionem de quâ agitur sancit, eam nominatim ferre in injuriam Ordinarium, ceterosque Textus, quoad hoc caput, ejus dispositionem fuisse executos; itaque, Clerici, qui ordinationem suam sub falsis Titulis impetrant, non comprehenduntur in his Canonibus, & proinde, pœnæ in iis latæ non sunt obnoxii, quamvis pœnam mereantur. Canon hic è Concilio Calcedonensi desumptus est, & primus est Dist. LXX. laudatæ.

Hæc objectio non destruit responsionem præcedentem: nihil præcisè dicitur, nisi Clericos ejusmodi suspensionem mereri, & in eâ sententia perseveramus.

CAPUT VI.

Caput 3. de Clericis non residentibus.

FAGNANUS in hunc Textum exponit cap. 3. Sess. XXI. & cap. 3. Sess. XXII. quæ spectant Residentiam, Officium, & distributiones quarundam Dignitatum. Item cap. 12. Sess. XXIV. 2. §. præterea, circa eandem distributionem versans; primum observat, has Dignitates esse diversi generis, tum earum discrimina aggreditur. Primum est, quod in eis, de quibus primum eorum capitulum agit; demptio tertiæ partis fructuum in distributiones convertendæ, non præcipitur, nisi ubi nullæ sunt distributiones, aut ita exiguæ sunt, ut negligendæ forent; atque in cæteris demptio toties fieri debet, quoties tertia redituum pars non absimitur in distributionibus. Secundum est, quod distributiones, quas earum Dignitatum possessores non lucrantur, presentibus adhærescunt, amissæ verò à cæteris Dignitariis, distributiones Fabricæ, aliove loco pio dandæ sunt, quod fit, inquit, ex eo, quod priorum reditus è Mensâ communi detrahantur, ideoque jus absentium presentibus accrescere debet; reditus verò posteriorum è fundis peculiaribus & distinctis nascitur, in quibus proinde non est accretioni locus.

Tertium est, quod in prioribus Episcopus ad demptionem procedat, non obstante quacumque appellatione, in cæteris verò executionem suspendat appellatione.

Quartum est, quoad priores, triens demptum in distributiones quotidianas, dividi debet, quas Dignitarii aliique Officio assistentes partientur inter se, juxta divisionem, quæ constituetur ab Episcopo; triens autem à cæteris deductum, ad Episcopi voluntatem dividi debet, ut, si Dignitarii Ministerium congruum sibi assignatum non peragant, singulis diebus presentibus, diei in quâ deficient, distributiones amittant; unde fit, ut Concilium in hoc cap. 3. Sess. XXII. nec loquatur de quotidianis distributionibus nec de assistentiâ ad Horas Canonicas, verum jubeat tantum assignate Ministerium congruum ac speciale.

Quintum est, quod prioris generis Dignitates novem Mensium Ministerio adstringantur, cætera non teneantur, nisi ad dies, qui ad eorum Ministerium constituendi sunt. vid. n. 19. usque ad 20.

CAPUT

CAPUT VII.

Capita 25. & 30. de Privilegiis.

FAGNANUS in hos Textus exponit *cap. unicum de observand. & vitand.* Sess. XXII. circa usum Altarium portatilium, & celebrationem extrâ Ecclesias, vel Oratoria cultui Divino dedicata, & probat in *Cap. 25.* Tridentinum hoc Decretum non abstulisse Episcopis privilegium ipsis concessum *cap. ult. de privil. in 6.* cuius vi possunt uti Altaribus portatilibus, tam extrâ Diocesim, quam in ipsâ Diocesi. Item, licet privilegium hoc Cardinales nominatim non complectatur, aserit nihilominus hoc ad eos extendi propter hæc verba, *Episcoporumque Superiores*; Cardinales enim Episcopis Superiores facti sunt, ex quo Pontifici immediatum gradum obtinent: imò juxtâ ipsum, Cardinalium prærogativa privilegium Episcoporum vincit, in eo, quòd illi Romæ portatili Altari uti possint, absque Indulto Pontificis; hi autem id nequeunt. In quo sententiam NAVARRI reprobatur, qui putat, Cardinalibus nihilomagi quam Episcopis hoc jus competere.

Contra extensionem *cap. ult. de privil. in 6.* ad Cardinales ibi non nominatos, objicit sibi, quòd circa privilegia, extensio ab uno genere personarum ad aliud locum non habeat; unde fit, ut, licet HONORIUS III. Fratribus Dominicis, & Fratribus Minoribus, Altaris portatilis usum concessisset & Episcopi sint his Religiosis superiores, privilegium ad Episcopos non extenderetur, opusque fuerit Textu expresso, quo idem privilegium assequerentur, nempe *cap. ult.* laudato. Respondet, privilegium, quod cultum Divinum spectat, esse favorabile, atque inde fieri, ut privilegium celebrandi Missam in Oratorio absque Episcopi autoritate ædificato extendatur ad Missas cum cantu; atque ita sufficere, ut verba in sua generali significatione accepta personas in privilegio non nominatas comprehendere possint. Episcopus electus & confirmatus jus habet utendi Altari portatili: Instari posset; si illud privilegium favorabile sit, cur ergò eguit ad Episcopos extensione præfata? Honor debitus Sacrificiis nonne possit, ut privilegium restringatur? Sed istius rei discussio ad Tractatum de Privilegiis, cui remittendus Lector.

In *caput 30.* prolixè probatur, laudatum Concilii Tridentini Decretum abrogavisse privilegium Fratrum Dominicanorum, ac Minorum, quamvis in Corpore Juris contineatur, ac ipsi nominatim non deroget; relativis pluribus exemplis Decretorum, in quibus Concilium Jus commune antiquat absque derogatione expressâ, quia necessaria non est hæc, sufficiente ad hoc contrarietate; plura laudat Decreta Congregationis Concilii, quibus declaratur, Concilium abrogavisse hoc privilegium: adjicit, illud privilegium, juxtâ plures Canonistas celebres, quos laudat, subsistere in posterum non debere, quoniam ejus ratio ex multis retro annis cessavit, quia hi Religiosi habent Ecclesias aut Capellas consecratas in locis, ubi constituti sunt; illud autem privilegium propter defectum ejusmodi Capellarum impetraverant.

Contendit, hos Religiosos Altari portatili uti non posse, etiam cum licentiâ Diocesani Episcopi, sed eos licentiâ Pontificiâ indigere, juxtâ eandem præntensionem, solum Pontificem à laudato Decreto dispensare posse aserit; Episcopum nemini concedere posse prærogativam Capellarum Domesticarum, & sine dispensatione Missam non posse dici extrâ Ecclesias consecratas, aut publica Oratoria. Episcopos & Cardinales excipit, qui sine licentiâ Missam in Capellâ suâ, imò extra ipsam, super Altari portatili celebrare possunt. Fatetur etiam, licere Religiosis habere Oratoria in suis Clausuris, modò ipsa visitata, approbata, & benedicta fuerint ab Episcopo. Sub eadem conditione Oratoria similia possunt fieri

in Carceribus, Hospitalibus aliisque Locis Piis. Altare fixum esse debet non verò exemptile, hoc sive portatile Altare, vulgò in Jure dicitur *Altare viaticum*, quoniam ad peregrinationes introductum fuit in locis, ubi nec Ecclesia nec Oratoria reperiebantur. Differt à Lapidibus Consecratis, quibus hodie utimur in Ecclesiis, Oratoriis publicis, nec non in Capellis Domesticis.

CAPUT VIII.

Capita 3. 4. de Religiosis Domibus.

FAGNANUS in prius *caput* exponit *cap. ult.* Sess. VII. *cap. 8. & 9.* Sess. XX. *cap. 8.* Sess. XXV. Principii vice ponit, primum, Locum non esse Religiosum nisi per consecrationem ad servitium Divinum ex autoritate Ordinarii factam, & ex eo concludit, ejusmodi Loca Ordinarii autoritati esse subiecta, contrâ verò omnes Domos ad bona opera destinatas, esse Loca Profana, aut promiscua, sine hac consecratione; & proinde, independentia ab Ordinario, tribus casibus exceptis; 1. Si opus pium post mortem Patroni subsistat. 2. Si Executor officio suo non fungatur. 3. Si de rationum redditione agatur. Tum dicit, Loca Religiosa subtrahi à Jurisdictione Ordinarii, per Exemptionem cui ipse in fundatione consensit, vel quæ ex privilegio Sedis Apostolicæ impetrata est, vel per præscriptionem acquisita est, aut consuetudinem legitime præscriptam.

Concilium Tridentinum exemptioni derogavit, 1. Quoad visitationem ejusmodi Locorum in omnibus casibus, nisi sub immediatâ Regum tutelâ posita sint, quo in Casu sine eorum licentiâ visitare non potest Episcopus. 2. Quoad rationum redditionem, quæ semper fieri debet coram Ordinario, sive solo, sive aliis præsentibus, qui jus assistentis acquiescunt, vel ex consuetudine, vel ex privilegio, vel ex Statuto Locali; quod locum habet etiam si Domus Religiosa, sub immediatâ Regum tutelâ sit; nam Concilium non iterat exceptionem hanc in *cap. 9.* de redditione rationum agente, casumque solum excipit, quo fundationis Instrumentum Episcopum ab assistendi jure excludit.

Autor sibi objicit clausulam *cap. 3.* præfixam, in casibus à Jure concessis, & respondet, eam obstare, quominus Episcopus semper reposecere valeat rationes reddituum ad pios usus destinatarum, nullamque rationem afferat: forsitan putavit, clausulam hanc non spectare, nisi potestatem generalem Episcopi in opera pia, quæ locum habere debet tantum in casibus à Jure concessis. Ut ut sit, de ejus opinione, dici posset, per *casus à Jure concessos*, intelligi eos, qui non prohibiti sunt, quod enim Episcopo non est interdictionum, ipsi vulgò concessum est: id probatum fuit in Tractatu de Dispensationibus.

Duas deinde quæstiones proponit circa Loca, quæ sub immediatâ Regum tutelâ posita sunt. Prima generalis est, altera localis. Hac itaque omisâ, breviter illam commemorabimus. Nempe queritur, an exceptio in horum Locorum gratiam facta comprehendat ea, quæ à Jurisdictione Ordinarii non erant exempta, antè Decretum Concilii, quod exemptionem instituit? Autor autem negativè respondet; idque probat ex consilio, sive proposito Synodi hic restituenda autoritatis Ordinarii contra Exemptiones undecumque profectæ essent: solutionem suam Congregationis Declarationibus confirmat.

Adjicit quòd, ut Locus Religionis sub immediatâ Regum tutela constituitur, non sufficiat, ut id voluerit Fundator, suamque voluntatem declaraverit, sed requiratur præterea, ut Pontifex aut Episcopus consenserit: item quòd, licet inchoando Ecclesiam pro Hospitali, ea supponatur ejusmodi tutela, Hospitalis non fruatur idcirco eodem honore, nisi ipsum antè Ecclesiæ ædificationem adeptum fuisset; idemque esse si

Hof.

Hospitali sub ejusmodi tutelâ constituto, uniatu Ecclēsia secus se habens, prerogativa Hospitalis non transit ad Ecclesiam.

Idem Autor fufius idem argumentum tractat in cap. 4. quod bixâ conclusione exponit cum multis ampliationibus, limitationibus, & sublimitationibus, juxta methodum apud Canonistas tritam. Probationes ejus ut plurimum è Concilio eruuntur, & Declarationibus Congregationis Concilii. Distinguit inter *Locum Pium*, quo vocabulo eum intelligit, qui bonis operibus absque autoritate Ecclesie destinatus est; & *Locum Religiosum*, qui ad cultum Divinum ab Ecclesia consecratur. A Loco Religioso exorditur, & dicit, nullum esse post Concilium, qui visitationi Episcopi non sit obnoxius, & de cujus reductibus rationes reposcere idem Episcopus non possit. Tùm enumerat casus, ad quos extenditur sua propositio. Dicit 1. Eam completi non solum Hospitalia, Xenodochia, Nosocomia, Orphanotrophia, &c. sed etiam quælibet alia Religiosa Loca, quæ sunt in Diocesi. 2. Episcopus hanc facultatem exercere potest, tam per alios, quam per se ipsum. 3. In locis, quæ à Laicis fundata sunt, & à Laicis reguntur. 4. In iis, quorum Administratores à Principe eliguntur. 5. In locis, quæ dependent ab Universitatibus, quas Concilium nominatim excepit, cum eas comprehendere noluit, cap. 5. Sess. XXIV. cap. 9. Sess. XXV. 6. In locis Exemptis; 7. Ea visitare potest, non obstante qualibet consuetudine contraria, etiam immemoriali, & quolibet Statuto. 8. Jus habet invigilandi & providendi, ut fideliter administrantur. 9. Jus habet concurrendi ad nominationem Administratorum, aliorumve Officialium. 10. Jus reposcendarum rationum amplius est, quàm jus Visitandi; siquidem illud nullam, hoc verò aliquam patitur exceptionem: 11. Rationum redditioni assistere potest, non obstante quòd ex consuetudine immemoriali, hoc jus alii acquisierint (quia agitur hie de acquisitione cumulativa, quæ Episcopum non excludit) itaque minimi refert, an consuetudo sit immemorabilis, nec ne; ideoque Concilium non adjecit clausulam *etiam immemorabilis*, quam in pluribus casibus inseruit, in quibus consuetudo immemorialis consuetudine non immemoriali, validior est. Hæc additio facta rationi ab Autore allatæ necessaria videtur, ut occurratur objectioni petite, ex eò, quòd Concilium clausulam, *etiam immemoriali*, utatur, cum Consuetudini immemoriali derogare intendit, quòd tantum facit, cum id postulat argumentum. 12. Rationes Episcopus reposcere potest, non obstante concursu privilegii, consuetudinis immemorabilis, & sententiæ declaratorie. 13. Administratores tenentur Rationarium Libri apud Episcopum ferre; 14. Concurrat Episcopus in auditione Rationum cum cæteris, qui jus assistendi acquisierunt, five ex consuetudine, five ex privilegio, aut Statuto Locali. 15. Autoritas Episcopi debet intervenire in solutionibus sicut in rationum redditione.

Regula, quam modò Autor proposuit, exposuitque, tres exceptiones patitur: 1. In gratiam Locorum immediatæ Regum tutelæ suppositorum. 2. In gratiam fundationum, quæ Ordinarium excludunt ab omni potestate in Loca sic fundata. 3. In gratiam Locorum, quæ Religiosi Exempti, aut Militares Ordines, pariter Exempti, regunt. Fratres *Joannis de Deo* non continentur sub hac tertia receptione, quoniam fundatione suâ subjiuntur Ordinario, quoad visitationem, administrationem & rationum redditionem.

A locis Religiosis transit FAGNANUS ad ea, quæ non sunt ejusmodi. Proponit hanc regulam, ea Ordinario non subjacere; idque probat ex *Canonibus*, qui potestatem Episcopi, in Loca Religiosa ex eo petunt, quòd Religiosa sint; undè sequitur, ea, quæ non sunt talia, ab ejus Jurisdictione esse immunia; deindè declarat, assertionem suam comprehendere, 1. Casus in quibus habent Oratorium privatum, vel destinatum ad solum Fundatoris, Ministrorum & eorum, qui recipiuntur, usum; 2. Casus, in quibus Fundator sibi facultatem

eximendi lectos reservat, & loca ad promiscuos usus convertendi.

Postea, à Regulâ excipit casum, in quo Patronus non revocatâ institutione defunctus est, quoniam tunc locus pius est: Episcopus autem summam præfecturam habet in omnia opera pia, & proindè in Loca ad eorum exercitium destinata. 2. Casum, quo illa visitare cupit, ad inspiciendum, an Fundatoris voluntas executionem legitimam fortiatur. In dubio, an autoritas Episcopi in institutione intervenerit, id præsumitur, si Loca Ecclesiastica notas habeant, v. g. Capellam benedictam, Campanile &c. deficientibusque his signis loca Episcopo etiam subjacent, quoniam eorum Incolæ sunt miserabiles personæ. 3. Casus, in quibus agitur de rationum redditione; quoniam hac in re Concilium Cap. 9. subjiicit Episcopo universa Loca pia, sic etiam interpretata est Congregatio.

Autor disputationem hanc claudit quæstione, quæ ad cap. 11. Sess. XXII. attinet, eos excommunicans, qui bona & jura Ecclesiastica usurpant, aut usurpari mandant, aut usurpationi consentiunt; & quærit, utrum Universitates, quæ Ecclesie administrationem habent, ejusque pecunias mutuo tradunt, excommunicationem incurrant? Et respondet negativè; quia non comprehenduntur in Decreto, nec comprehendendi possunt, cum Collegia non subjacent huic Censuræ; idemque obtinet circa mutuantes, quia casus mutui non continetur in Decreto; Censura autem, cum sit odiosa, non nisi in casus nominatos cadit.

Quoad caput 8. Sess. XXV. quod etiam de Xenodochiis, Nosocomiis &c. aliis Locis Religiosis loquitur, necessarium videtur hie illud breviter attingere, licet FAGNANUS illud nominatim non exponat. In eo enim Concilium innovat *Clem. 2. de Religiosis domib.* (sicut fecit cap. ult. Sess. VII. supra ab Autore exposito) quod prohibet Hospitalia in Titulum Clericis secularibus conferri, nisi secus ferat fundatio, aut per electionem sit de Rectore hujusmodi Locis providendum, statuitque, ut eorum gubernatio viris providis, idoneis & boni testimonii committatur, qui proventus in usus destinatos fideliter dispensent, & ad instar Tutorum & Curatorum juramentum præstent. Concilium Tridentinum de fide administrationis loquitur, quoad Titulares, qui non minus ad eam astringuntur, quam cæteri, & declarat, eos teneri ad restitutionem omnium fructuum, quos in alios usus, quàm in eos, quibus destinati fuerant, convertunt; adjicit, quòd si in loco non reperiantur personæ qualitatem in fundatione requisitam habentes, Ordinarius adhibeat fructus ad usus maximè institutioni accedentes, quòd justum est, cum Beneficia, quæ ad certum Hospitalitatis genus astringunt, five ad senum, five peregrinorum, five agrorum, five Orphanorum hospitium, quoad Titulum sint ejusdem naturæ, ac cætera Beneficia, eo quòd, ut ista, munera Ecclesiastica annexa habeant. FAGNANUS quæstionem tractans, an Pontifex possit absque simonia vendere Beneficia, & decidens cum Theologis contra Canonistarum vulgus, non posse, decisionem suam extendit ad Hospitalia Beneficia, in cap. 4. de *pastis*. Argumentum ibi enucleat discutitque, atque ea, quæ tùm ex illis refert, tùm ex se ipso promit, legi merentur.

CAPUT IX.

Capita 9. 11. 12. de Clericis non residentibus
Caput 3. de sepulchris.

TEXTUS hi ad obligationes, five officia Beneficiarum, maximè ad residentiam pertinent. FAGNANUS in suo circa eos Commentario exponit cap. 1. Sess. VI. cap. 1. Sess. XXIII. cap. 12. Sess. XXIV. Primum ad Episcopos spectat: alterum, ad Episcopos, & Parochos: tertium ad Beneficiatos Cathedralium & Collegiarum, quoad residentiam. Cum obligatio ad residentiam nascatur ex officiis, quæ Beneficiis annexa sunt, Concilium de hac obligatione loquens

quens, breviter perstringit officia, quae illam imponunt, & fufius agit de caufis, quae à refidentia difpenfant, de tempore, quae Beneficiati majores fructus absque refidentia lucrantur, eoque, quo non refidentes eos amittunt; de poenis non refidentium, & modo procedendi ad verfus ipfos. Autor haec omnia exponendo, maxime circa mutationes immoratur, quas Concilium in Jure veteri circa hanc rem induxit.

Cum *Ragufinum* Capitulum coram INNOCENTIO III. conqueftum effet, Archiepifcopum ab Ecclefia fua quatuor annos continuos abfuiffe fine licentia, monitumque à Capitulo non rediiffe, jubet Pontifex, ut, fi intra menfem, quo Decretum fuum à Capitulo fuerit acceptum, non redierit Archiepifcopus, ad electionem novi Archiepifcopi Capitulum procedat. Inde FAGNANUS occasionem arripit exponendi *Canones* veteres & novos circa refidentiam, & maxime immoratur circa Statuta Tridentina in hanc rem, docetque, quod juxta hoc Concilium *Cap. 1. Sess. VI.* fi Epifcopus fex Menfibus continuis fine legitima caufa abfuerit, Concilium eum quartà redituum annuorum parte privat, Fabricis aut Pauperibus largienda; & fi abfentia per fex alios Menfes continuos perfeveret, eandem poenam fancit Concilium. Erogatio haec, quoad Suffraganeos, ad Metropolitanum pertinet. Quod fi Epifcopus abfentiam prorogaverit, Metropolitanus id Pontifici intra tres Menfes fignificabit fub poena interdicti ab ingreffu Ecclefiae ipfo facto incurrendi: fi Metropolitanus ipfe deliquerit, ad antiquiorem Suffraganeum cura monendi Pontificis devolvitur, quam fi neglexerit, eidem interdictio fubjicitur. Monitus Pontifex reum coercere poterit pro contumacia gravitate aliumque Praelatum ejus Sedi fufficere. Huic difpofitioni *cap. 1. Sess. XXIII.* adjicit, quod, praeter poenas praedictas & peccatum mortale, abfens fine caufa legitima, fructus amittit, pro rata abfentia, eosque Fabricae, Pauperibus ve erogare teneatur; quod fi omiferit, Superior ejus defectum fupplere poterit: item declarat, fructus demitti non poffe Epifcopo fub compofitionis lege, quam improbare videtur.

Datà ejusmodi horum *Capitulum*, quoad poenas, fummà; objicit fibi FAGNANUS, videri Concilium, quod novas ferre poenas intendebat, non debuiffe innovare *Canones* veteres: & refpondet, innovationem habere locum, quoad culpam, & quoad poenam privationis, quam Concilium non pronuntiat.

Deinde, posteriora Concilio Pontificum Decreta refert, quae videri poffunt, fed à proposito noftro funt aliena.

Tum duas Quaestiones proponit. Prior est, an Epifcopus, qui annum integrum in fua Diocefi tranfigit, nullatenus refidendo in Ecclefia Cathedrali, incurrat poenas? &c. Refpondet negativè; quia Concilium de refidendi obligatione loquens, his verbis utitur, *in Diocefi, aut Ecclefia*. Posterior est, an refidentiae praecepto fatisfaciat? Refpondetque iterum negando; quia fecundum *Canones* veteres, Epifcopus in fua Cathedrali praefertim degere debet, quoniam ea ipfi magis cohaeret, ac est eorum prima, in qua fuum Confilium habet, quo uti debet, in confulendo aliorum neceffitatibus, & juxta Concilium Tridentinum, Adventum, Quadragesimam, & Fefta foemnia tranfigere debet Epifcopus in Ecclefia Cathedrali, nifi eum aliarum neceffitates aliò vocaverint.

Discurfum hunc claudit quatuor defiffionibus Congregationis circa refidentiam Epifcoporum. 1. est, Epifcopum tres abfentiae Menfes fibi quotannis concessos, cumulare non poffe cum tribus Menfibus anni fequentis, ita, ut fex continuis Menfibus abfit, tribus fcilicet posterioribus alicujus anni & tribus prioribus fequentis; quoniam id Concilii Decretis contrarium est, quae feftrem abfentiam continuam prohibent, jubentque, ut in Cathedrali fua refideat Adventus ac Quadragesimae tempore, & in Feftis foemni-

bus, quorum plura in fex Menfibus continuis repiuntur.

2. Est, eum non poffe cumulare quatuor Menfes, qui ipfi in unoquoque triennio conceduntur ad invifenda Apoftolorum limina, cum quatuor Menfibus triennii fequentis, ita, ut poft primam peregrinationem, fecundam continenter adjiciat.

3. Est, aequum aut congruum non effe decidere generatim, an Epifcopus profpiciens negotium, cujus caufa abfentiam meditat, tres ultra Menfes duraturam, ante profefionem fuam licentiam poftulare debeat, an folum fub finem trium Menfium eandem veniam petere? Decifio autem ferenda est, juxta circumftantias occurrentium cafuum.

4. Est, Epifcopum, qui pluribus annis refedit, abftinendo à tribus Menfibus ad abfentiam fibi concessis, non poffe licentiam abfentiae absque caufa legitima poftulare. 1. & 2. applicari debent omnibus Beneficiatis, quibus certum abfentiae annuae tempus à Jure conceditur.

Quari poteft, quomodo fieri poffit, ut, fi Epifcopus tres ultra Menfes abfuerit, omnes fructus poft hoc trimefre obvenientes amittat, & fi abfentiam ultra fex Menfes protelaverit, quartà redituum parte spolietur, & fi in eadem culpa perfeveret, alià quartà privetur? fic enim fi ultra annum abfuerit, redituum dodrantem amittit, & confequenter quadrantem, plus quam fert poena abfentiae annuae.

Circa hanc foeciofam contrarrietatem dici poteft, priorem poenam eos refpicere tantum, qui citra fex Menfes & ultra tres Menfes abfunt: alteram eos, qui fuprà fex Menfes abfunt: vel, primam fpectare forum interius, alteram forum exterius: vel denique, hanc deduci debere ex fructibus refidentia acqulifitis. Haec tertia interpretatio magis placet, & à Congregatione Cardinalium profecta est. Vid. FAGNAN. in *cap. 11.* de quo mox agemus. *num. 15. & 24.* ea Parochos perinde ac Epifcopos fpectat.

CAPUT X.

Caput II. de Parochis non refidentibus.

Idem Pontifex INNOCENTIUS III. confultus circa Parochos non refidentes, qui latitabant, ut vitarent monitiones Canonicae perfonae factas aut in loco domicilii, jubet publicari tres monitiones five tria Citationum edicta atque affigi januis Ecclefiae, poft quas monitiones fex alios Menfes expectabuntur Curati, quo tempore elapfo, iis non regressis, Ecclefia fuis eidem privabuntur. Poterit etiam Legatus contra eos procedere per Cenfuras fufpenfionis & excommunicationis, quibus effectu carentibus, Legatus iis adminiftrationem fpiritualium auferre poterit; atque in eorum locum fubftituere viros ad bonam adminiftrationem idoneos; verum abftinebit ab eorum degradatione, ut fi revertantur, facilius eis praeterita ignofci atque condonari poffint. Multas procedendi vias proponit Pontifex, quarum aliae rigorem, aliae mifericordiam exhibent. Monitiones in utriusque neceffariae funt. Si cognofcatur locus ubi verfatur abfens Parochus, monitiones in eo loco fiunt; unica peremptoria fufficit, eamque publicare non eff neceffarium; tres femper requiruntur, eaque publicari debent, cum ignoratur refidentiae locus.

Concilium introduxit novam procedendi methodum ad verfus Parochos non refidentes, perinde ac contra Epifcopos non refidentes: fubfractionem fcilicet fructuum per partes, ita, ut ipsis fuperfit undè alantur. Causa, quae Epifcopos exculant Parochis quoque patrocinantur. Utrique tres Menfes ad abfentiam concessos habent, modò legitima caufa fuppetat. Parochi quadrantem annui reditus amittunt abfentiam ultra Menfes fex prorogantes; eandem poenam incurrunt, fi culpam eandem intra fex Men-

les

les sequentes committant. Licentia speciali ad absentiam indigent, sicut Episcopi: quoad utrosque ea in scriptis dari debet. Neutri fructus lucrantur, qui tempore absentiae causa legitimam desitunt obveniunt; eos tuta conscientia servare nequeunt, sed eos Fabrica pauperibus erogare debent.

Quod ex Fagnano diximus de similitudine Parochorum cum Episcopis, quoad ea, quae ad residentiam pertinent, fundatur in *Cap. 1. Sess. XXXIII.* quod iis praescriptis, quae observanda sunt erga Episcopos, sic loquitur, eadem omnino etiam quoad culpam & amissionem fructuum, & penas, de Curatis inferioribus & aliis quibuscumque, qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habens, obtinet. Nec refert, quod in his verbis Concilium non loquatur nominatim de causis, nec de applicatione fructuum amissionum ad Fabricam, aut pauperes, nec de intervallo temporis, quoad privationem, observandi, nec de inutilitate remissionis non obstante omni compositione: causa enim continentur in eo, quod dicitur, quoad culpam; caetera in eo, quod dicit, quoad amissionem fructuum & penas. His similitudinibus inter Curatos & Episcopos circa residentiam adijci potest, obligationis causas eadem esse ferè, provenientes quippe è Jure Divino, quod illis multa faciendae praecipit erga gregem suum, quibus fungi nequeunt non residendo.

Quod dicit Autor *num. 29. 30.* usque ad *34.* legi meretur. Ibi observat mutationes à Concilio factas in Jure Veteri circa residentiam Curatorum. Praecipua sunt 1. Quod juxta Jus Vetus, Curati non residentes fructus ipso facto non amittebant; aut ipso jure; sed Episcopus eos illis privare poterat. 2. Curatus absens habitans in loco cognito, personaliter citari debebat, atque unica citatio modo peremptoria esset, sufficere poterat: si verò domicilii locus ignoraretur, tres requirebantur, & fieri debebant in Edicto publico. Hodie neuter plusquam semel citatur. 3. Absens, qui latitabat, sex Menses expectabatur post tres monitiones: hodie Episcopus procedere potest ad privationem Beneficii, post lapsum temporis in citatione definiti. 4. Publicatio citationis olim à viatore, seu Apparitore fieri debebat; hodie sufficit eam affigi.

Quod docet hoc *Caput* circa non residentiam Curatorum Fagnano occasionem praebet loquendi de non residentia Dignitariorum, Canonicorum, aliorumque Beneficiariorum Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegiatarum, & observandi discrimen, quod Concilium inter utramque culpam constituit *Cap. 12. Sess. XXIV.* scilicet 1. Quod si hi Beneficiati tres ultra Menses abfuerint, privari debent prima vice, semisse fructuum ejus anni, pro rata temporis, quo ultra tres Menses abfuerint; 2. Si culpam eandem admittant alio anno, pro secunda vice, fructibus omnibus privabuntur. 3. Pariter delinquentes anno tertio, Beneficio suo privabuntur. Aferit, Congregationem Cardinalium sic muloties interpretatam fuisse Decretum illud, vid. *num. 14. & num. 35 ibid.* ubi praeterea observat, quod, si locus, ubi Beneficiati absentes commorantur, ignotus sit, tres citationes *Cap. 11.* praescriptae fieri debent, ibique sex intra Menses expectandi, quibus elapsis, poterit Episcopus ad privationem procedere. Laudat, ut id probet, haec Concilii verba, contra eos juxta Sacrorum Canonum Constitutiones procedatur.

Quoad alios Beneficiatos ad residentiam fundatione aut consuetudine obligatos, forma hoc *Cap. 11.* praescripta accuratè custodiri debet, quoniam Concilium erga eos nihil immutavit. Cum Concilium Tridentinum nihil circa modum procedendi contra Episcopos absentes, quorum Domicilium ignoratur, statuerit; videtur *Caput* hoc *11.* quoad ipsos, hac in circumstantia observari debere.

Tom. I.

CAPUT XI.

Caput 3. de Sepulturis.

UNA ex obligationibus Parochorum, ob quas tenentur residere, est obligatio Sacrificii pro grege suo offerendi: idèo FAGNANUS animadvertens hanc obligationem in *Capite 1. Sess. XXIII.* commemorari, velut rationem praeccepti residentiae, indè occasionem arripit discutiendi *num. 292. - 95.* utrum Parochus possit accipere honorarium pro Missa Parochiali, quam celebrare tenetur, ut Parochiani ejus praecceptum audiendi Sacri impleant? Decidit autem, non posse; quoniam applicatio Sacrificii istius debetur Fidelibus, qui Parocho suo alimenta exhibent, ut sibi res spirituales, quarum indigent, administrentur; porro, Missa Sacrificium ex earum numero est; sed priusquam hoc proponat, ad praeludendum ei decisioni suae, hoc in Sacrificio triplex pretii, vel fructus genus distinguit. 1. Unum generalissimum, qui communis est omnibus, pro quibus omnis Sacerdos offerre debet, scilicet, Ecclesiae, Pontifici, Episcopo, Regi, Circumstantibus. 2. Alterum specialissimum, qui est pro omni Sacerdote, qui offert. Porro, hi duo fructus non sunt in dispositione Sacrificantis: sed eos Deus aut Ecclesia praefatis affectant. 3. Fructum medium, de quo Sacerdos disponere potest. Hic autem fructus is est, pro quo licitum est Sacerdoti accipere honorarium; ipse autem affectatur personae, quae illud solvit. Hanc ob causam Congregatio declaravit, neminem honorarium duplex accipere posse pro eadem Missa; quam decisionem ALEXANDER III. approbavit. Eandem ob causam Congregatio definivit, Sacerdotem non posse dividere fructum hunc medium inter duas personas, accipiendo duplex honorarium, unum ab una, ad effectum satisfactorium, aliud ab altera, ad effectum impetratorium.

CAPUT XII.

Caput 9. de consecrandis Ecclesiis.

CAPUT hoc committi vetat Sacerdotibus reconciliationem Ecclesiarum pollutarum, & declarat, ejusmodi commissiones esse corruptelas, nullamque consuetudinem posse illas excusare, multò minus justas facere. FAGNANUS aliquam similitudinem reperiens inter illas commissiones & eam, quam Episcopus daret Abbatibus, Sacerdotibus, & Benedictis, ad conferendam Tonfuram suis Diaecesanis, quos ad eos mitteret cum Dimissoriis ad eos specialiter directis (utrobique enim de facultate Episcopali agitur Sacerdotibus commissis) circa quaestionem hanc docet, ejusmodi commissionem validam fore; item validam fore Ordinationem ex hujus commissionis vi factam; contenditque, *Cap. 10. Sess. XXIII.* non adversari huic decisioni; quoniam restringi debet ad Casum, quo Episcopus non consensit, quippe quod factum sit ad restituendam Episcopi auctoritatem; additque utrumque à Congregatione decisum fuisse. Objici posset, Concilium, dum auctoritatem Episcopalem restitueret, honorem Corporis Episcopalis intendisse: Membrum autem Corporis commode vel dignitati derogare non posse, *Cap. 12. de for. compet.* Responderetur, principium hujus Textus satis firmum & constans non esse, ad destruendas laudatas Declarationes. Plures aliae suppeterent objectiones; verum Casus propositus ita rarus est, ut prolixiori tractatione dignus non sit, cum paucissimi sint Episcopi, qui Diaecanos suos mittere velint ad Abbatem non Episcopum, ut ab eo Tonfuram, Minoresve Ordines accipiant.

Ex hac quaestione FAGNANUS ad aliam transit, quae ad hanc aliquantulum accedit, aut saltem ad hujus *Capitis* argumentum; scilicet, utrum Episcopus com-

R

mittere

mittere possit Abbati solemniter benedicto degradationem Clerici in Sacris Ordinibus constituti? Quæstio hæc cum superiore convenit in eo, quod in illâ de potestate conferendi Ordines agatur, in hac verò de facultate Ordines auferendi, vel potius eorum Symbola & exercitium: differunt autem, quod hæc Majores Ordines respiciat, illa autem Minores. In hujus quæstionis decisione negativam sequitur; quoad illam, affirmativam amplexus erat. Momentum ejus est, quod degradatio sit Officium Ordinis Episcopalis ita venerabile in se quondam habitum, ut sex Episcopi requirentur ad degradationem Presbyteri, tres verò ad degradationem Diaconi. Hodie etiam necessarium est, ut fiat ab Episcopo, totidem Abbatibus Mitræ ac Pedi jus habentibus adjuto, quot olim requirebantur Episcopi assistentes. *Conc. Trid. cap. 4. Sess. XIII.* sic præcipit. Verosimile est Fagnanum quæstionem prædictam proposuisse ad exponendum hoc Concilii Decretum. Circa hoc etiam laudat unam Cardinalium Declarationem, desinentem, Superiores Religiosorum Mendicantium non posse assistere in degradatione deficientibus Abbatibus, quoniam Concilium hoc in casu personas in Ecclesiasticâ Dignitate constitutas Abbatibus subrogat.

Cum sibi objecisset Episcopum in quibusdam casibus posse committere Ordinationem Abbatibus Presbyteris & benedictis, undè videtur sequi, degradationem in quibusdam casibus iis committi posse: respondet cum INNOCENTIO III. *cap. 2. de translatione* spirituales difficilius destrui, quam construi, quippe Episcopus solitarius potest dare Ordines, eos autem auferre non valet. Adjicere potuisset, comparationem Ordinationis cum degradatione hic insigniter claudicare; scilicet, commissio Ordinationis ad Ordines Minores tantum extenditur, degradatio autem Majores comprehendit Ordines.

CAPUT XIII.

Caput 16. de Officiis Judicis ordinarii.

Hoc in *cap. HONORIUS III.* enumerat omnia jura Episcopalia, inter quæ plura sunt, quæ exposita aut relaxata aut ordinata fuerunt alio modo, unde FAGNANUS occasionem accipit exponendi *cap. 2. 3. Sess. XXIV.* quod breviter exequitur à n. 25. usque ad 37. Unicum est, circa quod immoratur n. 48. usque ad finem. Semper habuit Episcopus potestatem singularem in poenitentiam; undè HONORIUS poenitentiam inter Episcopalia jura collocat. Ex his juribus FAGNANUS attingit solum facultatem casus reservandi, & potestatem convertendi poenitentiam publicam peccatori publico imponendam ad reparationem scandali, in poenitentiam arcanam, cum hoc saluti expedire judicat Episcopus.

Cum Concilium hic potestatem hanc soli Episcopo attribuat, videtur eam ipsi reservare, atque iis, qui ejus auctoritatem exercent. Convocatio Synodi est etiam jus Episcopale, circa quod Concilium jubet omnes Exemptos, nonobstante quavis Exemptione, Synodo assistere, posito quod exemptione remotâ assistere debeant.

Jus Visitationis est etiam unum è juribus Episcopalibus, circa quod Autor hic plures Definitiones Congregationis laudat. *Prima* declarat, Concilium nullum tempus determinavisse ad durationem Visitationis; sed illud prudentiæ & conscientiæ Episcopi reliquisse. *Secunda*, Episcopum inceptam quorundam locorum Visitationem intermittere non debere; sed usque ad finem continuare.

Tertia quoad Visitationem, Episcopum non posse reculari velut suspectum, sive generalis illa sit, sive specialis.

Cum Concilium prohibeat in Visitatione quidvis ab Episcopo præter alimenta, aliave ejusdem ge-

neris & quartam è Legatis Piis exigî, sub obtentu Procuracionis aut aliis cujuscumque juris; FAGNANUS quærit, an hæc prohibitio *Cathedraicum* contineat? Et respondet negativè, atque probat prælixè: quod ibidem Lector videat.

CAPUT XIV.

Caput 15. de temporibus Ordinationum. Caput 2. de Clericis pugnantibus.

Utrumque agit de potestate dispensandi à Canonibus, undè FAGNANUS occasionem trahit exponendi *cap. 7. Sess. XIV. & cap. 6. Sess. XXIV. de reform.* studiumque suum ad exaltationem auctoritatis Sanctæ Sedis significandi; nulla enim in re tantum Pontifici favet, quantum in argumento dispensationum. Jam attigimus Autoris verba in *cap. 2. de Cler. pugnantib.* hic tantum superest discutienda ejus tractatio in *cap. 15. de temporib. Ordin.* Ejus summam subjicio cum necessariis notis, ad distinguendum verum à falso, certum ab incerto.

Contentit, Episcopum dispensare non posse nisi cum Jus id ipsi nominatim concedit, sive dispensationem permittendo sine reservatione, sive eam Episcopo discretis verbis tribuendo. Hæc opinio fusè confutata fuit in Regulis circa dispensationes; hic adjicere sufficit *cap. 6. Sess. XXIV.* supponere, id, quod Pontifici non reservatur, Episcopo licere; ad restituendam enim hanc potestatem Episcopo, reservationibus tantum derogat, sicut ad restituendam eandem potestatem in Exemptos, Exemptionibus derogavit; ergò putavit, id, quod Pontifici non fuerat reservatum, Episcopo licere.

Supponit, Pontificem non subjacere Canonibus Ecclesiæ, atque undè fieri, ut ab iis dispensare queat; ergò, propter contrariam rationem, Episcopus, qui iis subiectus est, ab iis dispensare nequit; quod falsum est: Nam Pontifex, cum sit Ecclesiæ Filius, perinde atque Episcopus, eidem sicut Episcopus obtemperare debet.

Contentit, Decretum Concilii cadere duntaxat in Reservationes jam factas, non verò in futuras; quod fini Decreti, bono scilicet animarum, adversatur, quod postulat id, ut Episcopus dispensare possit & absolvere in casibus occultis, in omni re Pontifici reservatâ excepto homicidio. Excipiendi sunt casus, in quibus Pontifici Bullæ sibi casus occultos reservarunt, quod viget tantum quoad loca, in quibus illæ receptæ sunt. Meritò FAGNANUS agnoscit mutilationem non contineri sub exceptione homicidii.

Laudat Definitiones Cardinalium, quæ à beneficio hujus *cap. 6.* excludunt loca, in quibus Concilium non fuit receptum; adversus quas objici potest. 1. Posse recipi Decretum aliquod, aliis rejectis; 2. Æquum non videri Provincias, quibus statuta quædam conveniunt, iis uti non posse, nisi aliis se subjiciant, quæ sibi non congruunt, v. *Can. 2. Dist. IV.* quo dicitur, Legem, ut justa & acceptabilis sit, Regioni convenire debere. Alias circa hoc observationes proposuimus in Tractatu de *Irregularitate*. Una ex præcipuis est, nullam esse Provinciam Catholicam, quæ plura Concilii Decreta non admittat, quod sufficere debet, ut hujus Decreti beneficio fruatur. Notavimus præterea, paucas esse, quæ universa, saltem sine modificatione receperint; si autem acceptatio omnium Decretorum, prout sunt, ad hoc beneficium necessaria esset, Decretum ferè inutile evaderet. Nihil dicit Concilium, quod huic exclusioni faveat; cur igitur admitteretur? Declarationibus objectis responderi potest, has Definitiones eo tempore factas fuisse, quo multæ Regiones Catholicæ nihil omnino receperant è Definitionibus Concilii circa Disciplinam.

Alias deinceps laudat, quæ utiles sunt. Ferunt 1. Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes, non gaudere beneficio hujus Decreti. 2. Idem esse de Cardinalibus quoad eorum Titulos. 3. Peregrinos

grinos in aliâ quàm suâ Diœcesi commorantes, hoc Decreto frui posse per dispensationem aut absolutionem Episcopi hujus recentis domicilii. 4. Episcopum posse à Confessario suo accipere absolutionem casus, à quo ceteros ipse absolvere potest.

Ad propositam quaestionem, an crimen coram duobus aut tribus testibus admissum sit occultum, quoad dispensationem, aut absolutionem, de quibus loquitur hoc Decretum? Respondet negativè, quoniam ejusmodi crimen probari potest; quod autem probari potest non est occultum. Non attendit, hic agi de facultate dispensandi, & facultate absolvendi, quæ sunt res favorabiles; itaque Decretum extendi potius quàm restringi debet.

CAPUT XV.

Capita 16. 18. 24. De Privilegiis.

Loquuntur de quibusdam Exemptionibus, quibus Concilium Tridentinum aut reipsa derogavit, aut derogavisse videtur cap. 11. Sess. XXIV. de reform. Hujus derogationis ratione FAGNANUS exponit hoc Caput & plura alia ejusdem Concilii cap. 2. & 4. Sess. VI. cap. 6. Sess. XXV. Caput 11. duplex genus Exemptorum ab Episcopali jurisdictione commemorat: alii sunt Exempti ratione Titulorum honorabilium Proto-notarii, Acolyti, Comitum Palatini, Capellani Regii, aliorumque, qui habitum & insignia horum Officialium habent, sive in Curia Romanâ, sive alibi. Idem est de iis, qui Titulos gerunt, aut Oblatorum quorundam Monasteriorum, aut Ministrorum quarundam Militiarum, aut Monasteriorum, aut Hospitalium, aut Collegiorum. Quoad hosce Titulares, eos in omnibus Ordinario subijcit Concilium, & quoad Regios Capellanos renovat cap. 16. de privileg.

Alii Exempti sunt ii, qui actu in iis Militiis serviunt, in ipsarum Dombus resident, sub earum obedientiâ vivunt. Idem est de iis, qui istarum Militiarum regulam professi sunt, quod probari debet coram Ordinario, non obstante quovis privilegio iis Ordinibus concessio, comprehenso etiam nominatim Ordine S. Joannis Hierosolymitani. Concilium non derogat Exemptioni horum posteriorum generum. Idem est de Exemptione ab EUGENIO IV. concessâ Domesticis Cardinalium in Curia Romanâ commorantium. Hos Ordinario subijcit Concilium quoad Beneficia, quæ in ejus Diœcesi possident. Hoc cap. referimus quoniam fusè exponitur in ejus Commentario in hos tres Textus. De Capellanis agit in primum: in secundum de Referendariis, quos contendit esse Officiales, de quibus loquitur hoc cap. 11. & in tertium de Oblatis, qui ibi nominatim commemorantur.

CAPUT XVI.

Caput 16. De privilegiis Capellanorum.

Principio observat Autor, quòd si privilegium Clericorum merè personale sit, Ecclesia non est Exempta; & si sit Locale, Personæ non sunt Exemptæ, si extrâ locum deliquerint: Idem est si extrâ hunc locum contrahant; aut res, quæ jurisdictionis materia sit, extrâ eundem locum sita sit.

2. Observat, quòd, juxta hunc Textum, eadem Persona poterat esse Curatus in unâ Ecclesiâ, & Canonicus in aliâ; sed hodie, juxta Concilium Tridentinum cap. 4. Sess. VII. cap. 12. & 17. Sess. XXIV. hæc Beneficia sunt incompatibilia, ratione obligationis ad residentiam.

3. Capellani Capellarum Regiarum subiecti sunt Ordinario, non verò Magistri ipsorum, quia Principes ipsi Ordinario subditi sunt: ex privilegio tantum ab illius jurisdictione sunt exempti, ut patet ex hoc Textu. Concilium non derogavit huic exemptioni, exceptâ vifitatione, cui subjacent, cap. 4. Sess. VI. cap. 6. Sess. XXV.

Tom. I.

4. Exemptio aliquandò partialis est; nempe quoad certa capita duntaxat: Talis erat ea, de qua loquitur hic Textus, quæ à Censuris Ordinarii solum protegebatur.

5. Fieri potest, ut personæ quædam, aut Ecclesiæ sint Exemptæ, & non exemptæ, & sic diverso jure censentur, adversus regulam, quæ dicit, hoc fieri non debere, & patitur hanc exceptionem.

6. Cùm quis possidet Parochiam non exemptam & Canonicatum exemptum, is subijcet Ordinario quoad omnia, quæ ad Curam animarum pertinent, & ab eo independens est, quoad ea, quæ Canonicatum spectant. Hoc in Regularibus accidit, qui sunt Curati cap. 11. Sess. XXV. de Regular.

Post has observationes quaerit Autor, an Religiosi, quibus cura animarum sæcularium non competit, delinquentes in administratione Sacramentorum, subijciantur coercitioni Ordinarii? Respondentque negativè, probat suam sententiam argumento negativo, scilicet, quia nullum est Decretum Concilii, quod eos disertè subijciat propter ejusmodi delictum: id autem facere solet, quoties eorum exemptioni derogare intendit, quod probat ex cap. 2. Sess. V. cap. 3. Sess. VI. & cap. 14. Sess. XXV. de Regul. Adijcere potuisset cap. 11. Sess. ejusd. ubi Regulares Curatos coercitioni Episcopali nominatim subijcit.

Idem probat per Declarationem Cardinalium, quæ fert, quòd si Religiosi sæcularium Confessionem audiant, sine approbatione Episcopi, eorum Superior Regularis eos punire debeat: idem est si extrâ suam Ecclesiam concionentur sine approbatione, & in suâ Ecclesiâ sine permissione Episcopi, & benedictione, etiam contra ejus voluntatem.

Postea refert in Congregatione statutum fuisse, necessarium esse, ut circa hoc fieret Constitutio, quæ subijceret punitioni Episcopi varia hæc delictorum genera, nec non ea, quæ committuntur à Regularibus circa Confessiones & administrationes bonorum Monialium eorum jurisdictioni subiectarum, & circa clausulam Monialium quarumvis; curam autem ejus minutam conficiendi sibi commissam fuisse, eamque à GREGORIO XV. fuisse conditam; atque omnia illa capita ipsi inserta fuisse: incipit ab hoc verbo, *Inscrutabili*, & legi potest *ibid.* nunc Declaratione Cardinalium circa illam Constitutionem, quæ fert, istam non subijcere Regulares Episcopali coercitioni, propter delicta in administratione Sacramentorum admissa, nisi cùm illa sæcularibus ministraverunt.

Hæc Declaratio 13. capita continet, quæ docent, quid Constitutio præcipiat, cùm autem ex responsionibus discatur quomodo intelligenda sit, earum summam subijcio.

1. Episcopus ex hujus Constitutionis vi non potest visitare Altaria Ecclesiarum Regularium neque Tabernaculum, neque Confessionalia.

2. Non potest iis præscribere neque loca, neque tempus, neque conditionem personarum sæcularium, quarum Confessiones audiant.

3. Nullam ex eâ autoritatem recipit, in personas nullius Diœceseos.

4. Prælati territorium habentes, exercere non possunt potestates hæc Constitutione concessas.

5. Cùm permittitur Episcopo assistere & præesse Electioni Abbatissarum, non ei datur jus illas confirmandi.

6. Confessarii Religiosarum, sive Extraordinarii, sive Ordinarii, non possunt audire Confessiones Religiosarum Monialium sui Ordinis sine approbatione Episcopi.

7. Idem est de Superioribus.

8. Confessiones aliter factæ nullæ sunt.

9. Approbatio generalis data Regularibus ad audiendas Confessiones non sufficit ad audiendas Confessiones Monialium.

10. Approbatio data pro uno Monasterio Monialium non valet respectu alterius.

R 2

11. Cons

11. Confessarii extraordinarii novâ approbatione indigent, quoties id munus exequentur.

12. Episcopus, qui revocat Confessarios Monialium & Administratores bonorum illarum, non tenetur causas proferre, sed hoc ejus conscientia relinquitur.

13. Hæc Constitutio non limitatur ad delicta notoria & scandalum parientia.

Omnes hæc responsiones approbatæ fuerunt à GREGORIO XV. qui Constitutionem ediderat an 1622.

CAPUT XVII.

Caput 18. De Exemptionibus.

HIC dicit INNOCENTIUS III. personas, quas Pontifex sub sua tutelâ nominatim recipit cum omnibus earum bonis, non esse idcirco à jurisdictione Episcopi sui exemptas.

FAGNANUS hunc Textum exponens observat, duplex esse tutelâ, seu protectionis genus, aliud generale, aliud speciale; atque hunc Textum restringi debere ad primum; alterum enim exemptionem continet, sicut exceptio in proprios & speciales subditos, *cap. si Papa, de priv. in 6. 2.* Circa hoc idem est de singulis Ecclesiis ac de singulis personis.

Postea petit, an Referendarii utriusque signaturæ Gratiæ & Justitiæ, aut unius tantum, & Domestici eorum exempti sint à Jurisdictione Ordinarii, quoad delictum, contractum, aut rem, de qua agitur, & relatis dispositionibus Concilii Tridentini *cap. 3. Sess. V. cap. 4. Sess. XIV. cap. 11. Sess. XXIV.* & quorundam Pontificum, præcipue vero SIXTI V. concludit ex Constitutione hujus Pontificis, quæ pro regula obtinet, eos Officiales frui universali exemptione, sive in Visitatione, sive extrâ Visitationem, tam quoad negotia civilia, quam quoad crimina, ubicumque delinquant, aut contrahant, bonave eorum sita sint: secus est de Domestici eorum, Capellanis, Famulis, qui Visitationi & correctioni Episcopi tamquam Delegati Sedis Apostolicæ subjiciuntur; quia Concilium Tridentinum derogavit Constitutioni PAULI III. qui eis exemptionem concesserat, & SIXTUS V. eorum mentionem non facit. Extrâ visitationem exempti sunt quoad negotia civilia, subditi autem quoad crimina,posito quod Episcopus resideat, aliâ suâ exemptione fruuntur. *n. 54.* Agendo de exemptione istorum Officialium, obiter exponit *cap. 14. Sess. VII. & cap. 4. Sess. XIV. de reform.* dicitque, prius loqui de exemptione mixtâ, personali scilicet & locali, sicuti *cap. volentes de privil. in 6.* quod renovat, & quapropter jubet, ut negotia civilia exemptorum, qui extrâ Monasterium resident, ad Episcopi notionem pertineant. Posterius agit de exemptione merè personali, quæ cum à Concilio Tridentino omnino antiquata fuerit, Referendarii suâ, quæ est hujus generis, frui non potuissent, nisi eam restituisset SIXTUS V.

CAPUT XVIII.

Caput 24. De Privilegiis Oblatorum.

HIC Concilium Lateranense IV. exponit Privilegia Oblatorum, nec non Religiosorum circa quedam capita. Quod dicit de Oblatis, FAGNANO præbuit occasione prolixè de iis tractandi, respectivè ad id, quod dicitur de eorum exemptione *cap. 11. Sess. XXIV. de reform.* Oblati, de quibus loquitur Concilium Lateranense, sunt ii, qui se aut bona sua quibusdam Ordinibus aut Monasteriis obtulerunt; iis nomen *Confratrum* dat, iisque concedit 1. Ut, si Ecclesia eorum interdicta sit, in ea post mortem suam sepeliantur, nisi excommunicati fuerint ipsi, nominatim-ve interdicti. 2. Ut, si Prælati illarum Ecclesiarum hos Confratres sepelire noluerint, Religiosi, quorum sunt Oblati, eos in suâ Ecclesia sepeliant. Postea declarat, Confratrum nomine intelligi eos, qui adhuc in sæculo remanentes se Monasteriis obtulerunt, mutato habitu sæculari;

aut eos, qui bona sua Monasteriis quibusdam donaverunt inter vivos, etiam retento usufructu; ab his privilegiis excludit eos, qui modicam bonorum suorum portionem dederunt, ne duobus aut tribus denariis dissolvatur & vilescat Disciplina.

Quamvis juxtâ hoc Concilium Oblati possint frui his privilegiis, si suas personas habitu mutato obtulerunt, aut bona sua dederunt, retento usufructu, personâ nec datâ, neque mutato habitu: nihilominus FAGNANUS, plures alios Interpretes secutus, existimat, ut his privilegiis locus sit, cæterisque ad viros Oblatos pertinentibus, oportere, ut oblatio personæ concurrat cum oblatione bonorum, oblatio sit perpetua, mutaverint habitum, sæculo renuntiaverint, reliquerint domum, atque apud eos intraverint Oblati, quibus se obtulerunt. Cætera privilegia Oblatorum sunt: 1. Immunitas fori, tam in rebus Civilibus, quam Criminalibus 2. Immunitas bonorum. 3. Immunitas personarum Ecclesiasticarum quoad personam. Fundamentum horum privilegiorum est, quod veri Oblati personis Ecclesiasticis annumerati sunt.

Idem Autores Oblatos à Conversis distinguunt, in eo, quod hi habitum Religiosum gerunt, triaque vota, Obedientiæ, Castitatis, & Paupertatis, faciunt. Oblati verò alium habitum à Sæculari & Religioso diversum habent; obedientia, quam vovent, non est Monachalis; possunt esse conjugati, & aliquid sibi proprium retinere, scilicet bonorum suorum, aut partis eorum usufructum.

Quoniam hic de Oblatis non agimus, nisi quoad privilegium ipsis à Concilio Tridentino conservatum, de cæteris privilegiis brevissimè egimus, & de conditionibus ad ea requisitis. Quoad hoc necessarium est observare, omnia quæ dicuntur à FAGNANO ad expositionem *cap. 11. Sess. XXIV.* & quæ ad 3. capita reducuntur. 1. Ii, qui plenè Oblati non sunt, Episcopi Jurisdictioni subjiciuntur, non obstante quovis privilegio & quavis consuetudine: 2. Ii, qui plenè Oblati sunt, huic etiam jurisdictioni subjiciuntur, si præter conditiones Jure communi requisitas ad cætera privilegia, Religioni actu non serviant: 3. In utroque casu jurisdictione Ordinarii cumulativa est, & non privativa respectu Superiorum Regularium, quoad casus in quibus hi auctoritatem habent in Oblatos. Ultimum hoc caput probat per principium, quod constare asserit, scilicet, quoties Lex alicui dat jurisdictionem in personas, quæ aliis antea subjeciebantur, pristinam jurisdictionem integram conservat, nisi ejus possessores excludat per particulam taxativam tantum; laudatisque pluribus Legibus atque Autoribus idem docentibus, ac relato exemplo Legis, quæ in quibusdam casibus Scholasticos Episcopo subjicit, non derogando jurisdictioni, quam in eos habet Rector, suum principium accommodat Oblatis, in quos Religiosi jurisdictionem habebant, priusquam eos Ordinario subjeceret Concilium; observatque 1. Concilium nihil adicere, quod disertè huic Jurisdictioni derogeret; 2. Quod Concilium, quando jurisdictionem privativam dare vult, id exprimat, laudatque in probationem *cap. 2. Sess. XXIV.* ubi Concilium certa negotia Episcopali notioni subjiciendo, bis utitur hæc particulam taxativâ: 1. In his verbis: *Cause omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima Instantiâ coram Ordinario locorum duntaxat cognoscantur.* 2. *Ad hæc causæ Matrimoniales & Criminales, non Diaconi, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum Judicio, (etiam visitando) sed Episcopi tantum examini & jurisdictioni relinquuntur;* & *cap. 3. Sess. XXV. de reform.* ubi Concilium alii cuicumque, quam Episcopo, vetat concedere Monitoria ad revelationem tententia, probat insuper per Declarationem Cardinalium, quod, quando Concilii Decreta quamdam jurisdictionem tribuunt Episcopo in materia, circa quam Prælati inferiores auctoritatem habebant, cumulativa illa est tantum. Hæc Declaratio pertinet ad *cap. 7. Sess. VII. & cap. 11. Sess. XXV. de Regular.* hoc subjicit Religiosos Curatos

ratos aut Curatorum Vicarios jurisdictioni Episcopi, non obstante quavis exemptione: illud idem sancit de Parochiis Monasteriis unitis.

CAPUT XIX.

Caput 18. de Præbendis.

HIC INNOCENTIUS III. rescindit Electionem alicujus in Præpositum ob multas rationes, sed præcipue quoniam Electus habebat jam plures Dignitates & plures Præbendis. FAGNANUS exposito hoc capite, in pluribus observationibus multas proponit quaestiones circa pluralitatem Beneficiorum simplicium, exponere intendens cap. 17. Sess. XXIV. de reform. unde earum ferè omnium resolutionem deducit.

Quærit 1. an pluralitas Præbendarum, aut aliorum Beneficiorum simplicium Jure communi prohibeatur? Et relatis circa hoc decem opinionibus cum fundamentis earum, quaestionem solvit per hoc Decretum Concilii, quod pluralitate Beneficiorum reprobata, ob rationem generalem, quia, scilicet ordinem Ecclesiae turbat, dum unus plurium locum occupat, prohibet cuivis dari plusquam unum Beneficium, nisi unum ejus sustentationi non sufficiat; quo in casu permittit hunc defectum suppleri per Beneficium simplex, modò utrumque ad residentiam non obliget; cum hoc interdictum excludat à possessione duorum Beneficiorum, quorum alterum ad honestam sustentationem sufficiat, sicut à possessione duorum, quæ singula ad residentiam obligant. FAGNANUS contendit Concilium eo pacto novam introduxisse speciem incompatibilitatis provenientem ex sufficientia singulorum ad sustentationem, atque huic incompatibilitati tribuisse omnes aliarum effectus, scilicet, ut prius vacet per acquisitionem posterioris, & possessor utrumque amittat, si ambo retineat, cap. 28. de Præbend. Optandum foret ejusmodi incompatibilitatem tam realem esse, quam aqua est, sed existentiae ejus non suppetunt sufficientes rationes: nam ibi agitur de duabus poenis, quæ locum habere non debent nisi in casibus, in quibus exprimuntur: de iis autem ne verbum quidem fit in cap. 17. quod hanc novam incompatibilitatis speciem introduxisse dicitur. Præterea, usus, qui Legum optimus est interpres, hoc Decretum sic interpretatus fuisse non videtur; nam, licet ex illo tempore plura Beneficia simplicia eidem personæ collata sæpe fuerint, quæ singula ad ejus sustentationem sufficiebant, inauditum est, dispensationem ad illa retinenda quaesitam fuisse, multò minus aliquem ea impetravisse, ideo quòd sine dispensatione possiderentur.

Quod de aequitate hujus incompatibilitatis diximus, evidens est: Beneficium quippe datur ad honestam sustentationem tantum, & multiplicata duntaxat fuerunt Beneficia, ut singuli Ecclesiastici possint habere Titulum Ordinationis, & locum in quadam Ecclesia, qui eos aliquo munere gravans, iis suppeditaret, undè illud decenter exequerentur.

Petit 2. an Episcopus possit dispensare circa pluralitatem Beneficiorum simplicium? Et respondet, à tempore Concilii Tridentini Episcopum dare non posse ejusmodi dispensationem, quoniam, si primum Beneficium non sufficit, necessaria non est dispensatio: & si sufficit, illa dispensatio potestatem Episcopi superat, quia ab illo Concilio dispensare non potest, maxime si singula residentiam requirant. Non attendit, Concilium Tridentinum, non esse Generalius quarto Concilio Lateranensi, quod Pontifici reservans tantum dispensationem à pluralitate Parochiarum, aliorumve Beneficiorum Curatorum, & à pluralitate Personarum, aut Dignitatum, ceterorum dispensationem Episcopo relinquebat.

Discutiens antea quaestionem juxta Jus Commune, dicit, Episcopum potuisse dispensare, si Beneficia erant in eadem Ecclesia, & generis diversi; secus autem, si ejusdem forent generis, discriminisque hujus rationem afferens addit, illud nasci ex eo, quòd in altero Casu

minuitur numerus Officiorum; is autem non minuitur in primo. Falsa est hæc ratio; in utroque enim Ministeriorum numerus minuitur.

Petit 3. utrum Collatio secundi Beneficii facta ab Episcopo ei, qui sufficiens habebat ad suam sustentationem, nulla sit? An, post apprehensam possessionem secundi, vacet prius?

Ad primam partem respondet, collationem valere, quia prohibitio Tridentini non magis Ordinarii potestatem restringit, quam prohibitio quarti Lateranensis: constat autem post illud, Episcopum validè contulisse Parochiam aut Dignitatem ei, qui jam unam possidebat.

Circa secundam dicit, accepta possessione secundi, prius vacare, idque probat per decisionem parvæ Congregationis approbatam à Pontifice, qui judicavit, necessarium non esse, illam in Congregatione generali discuti.

Petit 4. an, cum Episcopus dat Beneficium ex se sufficiens ei, qui jam habet unum insufficientem, is possit utrumque retinere, infraacto Concilii Tridentini Decreto? Aut, si accepta possessione secundi, prius vacet, an eo sententialiter privari debeat?

Respondet, utrumque retineri posse, quoniam privatio prioris est poena, quæ non habet locum nisi in casibus expressis, de hoc autem silet Concilium.

Responsio hæc adversatur prætense incompatibilitati, quam Autor contendit à Concilio Tridentino introductam fuisse; nam, si aliquis habens exiguum Beneficium residentiam requirens; aliud majus acquirat ejusdem generis, utrumque retinere nequit. Ratio autem hujus incompatibilitatis accepta ex obligatione ad residentiam, quæ retentionem amborum impedit, locum habet in incompatibilitate quaesita, ex eo quòd Beneficium unum sufficiat, cupiditas autem sola suadeat retinendum esse Beneficium ad honestam sustentationem non necessarium. Itaque obligatio nihil ultra Beneficium sufficiens optandi, eundem effectum operari debet circa prius Beneficium insufficientem, quem obligatio ad residentiam in secundo operatur respectu prioris, quòd residentiam pariter requirit. Satis fuisset igitur hanc incompatibilitatem ad forum interius restringere, ac dicere, quòd, sicut is, qui Beneficium sufficiens habet, aliud accipere non debet, quamvis aliud cum priore non sit incompatible; similiter prius, quòd non sufficit, retinere non debet cum secundo, quòd plenè sufficit, non solum ne alatur cupiditas, sed etiam, ut detur alicui Titulus Ordinationis, aut suppleatur id, quòd ad alterius sustentationem deest.

Petit 5. an, si Episcopus conferat Canonicatum alterius Ecclesie, ei qui unum jam possidet cum Officio, quòd cum ipso possideri potest in eadem Ecclesia, Collatio sit nulla? Et respondet affirmativè; quia possessio duorum Beneficiorum, cum Jure communi contraria sit, inhabilem reddit ad recipiendum tertium: hæc autem incapacitas à solo Pontifice auferri potest. Nescimus, an hæc ratio aliis satisfecerit; nobis autem minimè: quia non videmus quo pacto prohibitio possidendi tertium Beneficium incompatible cum duobus compatilibus, magis inhabilem reddat ad recipiendum tertium, quam prohibitio duo Beneficia incompatibilia possidendi, reddit inhabilem ad recipiendum secundum eum, qui jam unum possidet: Hæc enim incapacitas non cadit in receptionem, sed in retentionem, & sicut licet accipere secundum Beneficium incompatible cum primo, cum voluntate unum duntaxat retinendi; licere etiam debet accipere tertium incompatible cum duobus compatilibus, quæ jam possidentur, modò adit voluntas deferendi duobus priora, si tertium quam duo priora magis, placeat: & quidem duo hæc Beneficia compatible, velut unum & idem duntaxat Beneficium habentur, quoad incompatibilitatem cum tertio, per se etiam incompatible, pluralitas permissa non magis obstat acquisitioni tertii, quam unitas permissa.

CAPUT XX.

Caput I. de Pœnitentiâ & remissione.

Fert hoc *Caput*, correctionem secretam non sufficere pro peccatis manifestis. Textus hic evidentem relationem habet cum *cap. 8. Sess. XXIV. de reform.* ubi Concilium in verbis Apostoli instat, qui jubet, ut publicè corrigantur, qui publicè delinquant, cùmque dixisset, peccato publico, se intelligere crimen palàm admissum coram multis personis, ità, ut dubium non sit, scandalum ex eo natum esse, præcipit imponi pœnitentiam publicam gravitati criminis proportionatam, ut in viam rectam reducantur ii, quos crimen ab eâ dejecerat; & permittit Episcopo mutare in pœnitentiam secretam, genus hoc pœnitentiæ publicæ, quoties id necessarium aut utile iudicabit. Propter hanc itaque relationem *FAGNANUS* hic *caput* hoc exponit, petitque, an locum habeat in Confessariis & in Pœnitentiariis? CIRCÀ quod relatis rationibus in utramque partem atque Autoribus, à quibus desumptæ sunt, quorum numerus longè major affirmativam, quàm negativam tuetur, posteriorum opinionem amplectitur, qui vetustiores & insigniores sunt cæteris, respondetque ad rationem è contrariâ consuetudine petitam; 1. Eam posse locum habere ergà simplices Confessarios, qui pœnitentiam publicam quamdiu viguit, numquam imposuerunt, sed allegari non posse adversus Pœnitentiarios, qui circa pœnitentiam exercent potestatem reservatam Episcopo; ad quem semper impositio pœnitentiæ pertinet.

2. Quòd si fuerit consuetudo contraria, ipsa à Tridentino fuit abrogata, ideoque Concilia Provincialia postea habita jubent, ut restituatur ritus pœnitentiæ publicæ, laudatque Autor in hanc rem Concilia Mediolanensia, quorum prioris verba refert, quæ disertiora esse dicit. Tribuit Confessariis facultatem imponendi pœnitentias publicas pro peccatis publicis, aut eam in eis agnoscit, jubetque, ut illà utantur, & identidem vetat, ne illas in pœnitentias secretas convertant sine licentiâ Episcopi.

In fine subjicit duas Definitiones Congregationis. Prima declarat procul dubio esse, Confessarios, maxime Pœnitentiarios Episcoporum, posse ac debere imponere pœnitentias publicas pro peccatis publicis, sed dubium esse, an Concilium iis tribuat hanc facultatem, ideoque fatius esse nihil circa hoc scripto tradere ad securitatem Confessariorum & Pœnitentium.

2. Definuitur, laudatum Decretum non complecti Regulares, eos maxime, quorum Constitutiones ferunt, delinquentes coercendos esse intrâ Monasterium.

CAPUT XXI.

Caput I4. de ætate & qualitate præsciendorum.

Textus hic insinuat, Episcopum sedulò scrutari debere eos, quibus animarum curam committit, & sic de eorum capacitate certum fieri, jubendo, ut Episcopi diligenter Presbyteros, aut per se ipsos, aut per alios, huic idoneos muneri erudiant circa Officia Divina & Sacramenta. Hinc *FAGNANUS* occasionem accepit fusè exponendi *cap. 18. Sess. XXIII. de reform.* quod concursum ad Curas instituit, per quem illæ conferuntur ei, qui in concursu dignior, aut utilior iudicatus est post accuratum scrutinium, quod exequitur in pluribus quæstionibus, quas solvit aut per verba Concilii, aut per Definitiones Congregationis à Pontifice approbatas. 1. Est, an concursus locum habeat in Dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegialium, animarum curâ gravatarum, & in Beneficiis istarum Ecclesiarum, qui curam illam vicissim exercent? Relativèque casibus,

qui acciderant, & iis, quæ in variis Congregationis Confessibus acta fuerant, dicit, approbante Pontifice statutum fuisse, concursum locum non habere in his Dignitatibus, neque in istis Beneficiis.

2. Est, an Prioratus Regulares Ecclesiarum olim Collegialium, qui solent in Commendam conferri, concursui subjaceant? Respondetque negativè; quia concursus locum non habet in Curis Regularibus; atque hi Prioratus, quamvis in Commendam Clericis Sæcularibus dati à tempore diuturno, sunt Curæ Regulares; laudatque in probationem Decreta Congregationis, quæ à concursu immunes declarat Prioratus Regulares, animarum curâ oneratos, quamvis vulgò Clericis Sæcularibus in Commendam conferantur.

3. Est, an decem dies, aliudve tempus, quod Episcopus ad concursum præstitueret, numerentur à die cognita Vacationis, aut à die, quâ Episcopus concursum proponit? Respondetque, Episcopum, aut alium quemvis, qui Curæ providere debet, ad proponendum concursum habere tantundem temporis, quantum ad providendum Curæ tempus, hoc est Mensum sex, in Diocæsi ubi alternativa locum habet, postea quòd Cura vacaverit in Mensibus Ordinarii, & quatuor Mensum tantum, cùm vacavit in Mensibus Pontifici reservatis. Ad probandum, Episcopum proponere posse concursum tam sub finem, quàm sub medium, aut initio temporis illius, laudat verba Concilii, quod loquens de deputatione deservientis ad regendam Curam, donec collata sit per concursum, dicit, eum id facere debere, statim atque vacationem noverit; & loquens de publicatione concursus, non inserit hanc circumstantiam: adjicit etiam, quòd, cùm finis concursus non sit providere Curis celeriter, sed eligere bonos Curatos, fieri potest, ut sit necessarium publicationem differre, vel ad expectandum aliquem, qui dotibus requisitis instructus esse cognoscitur, vel ad scribendum ad loca diversa, ut detegantur tales personæ, quæ invitentur ad concursum. Hæc est igitur causa: propter quam Concilium permittit Episcopo tempus concursus præstituti prorogare, ut scribantur Nomina eorum, qui concurrere debent, & quòd Episcopus prævidet nullum alium se futurum, qui eos vincere possit, quorum nomina descripta sunt, procedere potest ad scrutinium, ante finem temporis ad inscriptionem dati; & sic factum scrutinium valet, si nemo appareat, qui queratur se læsum esse. Sic definit Congregatio, nec non scrutinium inceptum ultimâ die temporis præstituti legitimum esse, modò omnes, qui descripti erant, scrutinium subierint, antequam exierint Scrutatores, atque Episcopus elegerit. Interest Ecclesiæ, Episcopi, & Concurrentium, Episcopum posse differre publicationem concursus, sicut ejus tempus prorogare valet. Denique, talis est usus universalis Episcoporum; hic autem usus optima est probatio, quòd sensus Decreti, de quo agitur, suprâ datus legitimus sit.

Licet igitur Episcopo concursum publicare, cùm libuerit, modò id faciat intrâ tempus visum sibi competens ad dignè providendum Curæ.

4. An Concurrentium rejecti jus habeant appellandi à judicio Scrutorum, & à provisione factâ ab Episcopo? Multis in utramque partem relatis, concludit *FAGNANUS*, eos id posse, & Congregationem Generalem post maturam deliberationem sic definiisse.

5. Spectat durationem potestatis Scrutorum Synodaliū, & quaritur, an Episcopus quibusdam mortuis ante expirationem potestatis ipsorum, alios substituere possit extrâ Synodum? *FAGNANUS*, supponens hanc potestatem, juxtâ Concilium unico tantum anno durare, respondet 1. Quòd si moriantur omnes intrâ annum, oportet, juxtâ Decretum *CLEMENTIS VIII.* circa id editum, ut Episcopus sex eligat inter veteres, & eos defunctorum loco subroget; si sex non occurrant, deficientes suppleat ex novis, quos à Capitulo

rulo approbati curabit; si nullus superfit, sex noves approbandos à Capitulo eligat, è quibus sextres assumet ad concursus. 2. Quòd anno, quo Episcopus Synodum celebrare debet, elapso, mortuoque uno è sex Scrutatoribus, cæteri potestate carent, iisque uti non debet Episcopus ad concursum, quòd licet tres Examinatores Synodales sufficiant ad concursum, cum nihilominus accedere possit, ut aliquis suspectus sit, aut aliquam requisitarum dotium careat, numerusque Scrutatorum ex culpâ aut negligentia Episcopi non sit integer, Congregatio judicavit, hoc in casu cessare potestatem aliorum Scrutatorum.

Respondet 3. eandem Congregationem consultam circa concursum & scrutinium à tribus aut quatuor Scrutatoribus Synodalibus, & tribus quatuorve deputatis ab Episcopo factum, an hæc forma à Concilio præscripta adversarentur, ita, ut Curæ provisio esset nulla, & Cura reservata? Respondisse Concilio satisfactum non fuisse, Collationem esse nullam, & ad Pontificem ex Bulla PII V. devolutam.

Probabile est istas Declarationes spectare loca, in quibus tempus celebrandæ Synodi ab usu determinatum est, aut alio modo, quo tempore elapso Episcopus eam convocare nequit; aliàs casibus propositis providere facilius fuisset, per convocationem Synodi, in quâ necessarij Scrutatores eligerentur.

CAPUT XXII.

Caput 37. de Electione.

HIC INNOCENTIUS III. irritat personæ nondum Religiosæ electionem ad Abbatiam, idèd quòd nullus fieri debeat Religiosus ob promissionem, aut spem Abbatia. Cum Abbatia sint Beneficia Regularia curam animarum habentia; FAGNANUS indè sumit occasionem quærendi an Curæ Regulares dandæ sint ad concursus? respondetque, certum esse concursum non habere locum in Curis Regularibus, quia affectatæ sunt Religiosis Professis Ordinis: publicatur autem concursus, ut omnes qui periculum facere volent, se sistant, omnesque recipiuntur, quorum alij nomina mittere volunt. Præterea Concilium Cap. 11. Sess. XXV. de Regular. statuit modum, quo ejusmodi Curæ dari debeant, satisque esse judicavit, ut dentur cum scrutinio & approbatione Episcopi. Denique, Congregatio id pluries declaravit.

Respondet 2. locum esse dubitandi, an idem sit de casibus, in quibus dantur in Commendam, & credit, nihilominus eas concursui non esse obnoxias, etiam in illis casibus, quod probat per naturam Commendæ, quæ statum Beneficii non mutat, quantolibet tempore duret, undè fit, ut in singulis vacationibus hæ Curæ possint conferri Religiosis, erga quos locum non habet concursus. Adjicit, quòd in Cap. 18. Sess. XXIV. quòd concursum instituit, silet Concilium de Curis in Commendam datis: itaque illas complexum non est: & præterea de iis nominatim agit Cap. 21. Sess. XXIV. de Regular. ibique jubet, ut in posterum conferantur in Titulum. Denique Concilium non complectitur Curas in Commendam in Decretis circa Curas, quod probatur per Cap. 8. Sess. VII. & Cap. 8. Sess. XXI. junctis simul. In primo, postquam Concilium Ordinarjo permisit quotannis visitare Ecclesias animarum curâ oneratas, non obstante omni exemptione, ipsi contedit eandem facultatem in altero erga Monasteria animarum curam habentia atque in Commendam data, & sic insinuat, se de illis Curis locutum non fuisse in primo.

Objicit sibi, Commendas hodiè Titulos exæquare; & respondet, id hoc in casu deficere, quia Declaratio declaravit Cap. 18. laudatum sæcularia Beneficia tantum complecti.

Sibi etiam objicit hujus Decreti rationem produci ad Curas in Commendam, quippe quæ alia non sit,

quàm Votum, ut Curæ Dignioribus dentur; respondetque, objectionem nimis probare, quoniam ratio Concilii locum habet in Curis Regularibus in Titulis habitis, in Vicariis Perpetuis, in Curis Patronatibus Laicalis, & in multis aliis, quæ procul dubio à concursu immunes sunt.

Sermonem claudit hoc principio. Statuta Juri Communi contraria non extenduntur ab uno casu ad alterum, quod quidem principium argumento congruit; nam concursus institutio circa collationem Curarum, est Statutum singulare, Juri Communi contrarium plenam eligendi libertatem Collatoribus tribuenti.

CAPUT XXIII.

Caput 4. de ætate & qualitate Eligendorum

HIC prohibet ALEXANDER III. conferri Curas iis, qui non habent scientiam, mores & ætatem requisitas à Concilio; quoniam in concursu ad Curas discutendæ sunt personæ, quæ se stiterunt, aut vocatæ fuerunt, super his tribus qualitatibus perinde ac super prudentia. FAGNANUS hic etiam de illo loquitur ad expositionem Cap. 18. Sess. XXIV. quod cum instituit, juxta Declarationes Congregationis principia observat, standum non esse ordini litteræ in enumeratione harum dotium, quia si Textus hic & quidam alij scientiam antè mores & ætatem scribunt, plures alij eam ultimo loco ponunt. Tum dicit, in concursu scrutinium fieri non debere circa solam scientiam, sed etiam circa tres alias qualitates, mores, ætatem, prudentiam, diligenterque ponderatis omnibus, eligendum esse eum, qui ceteros vincit dotibus ad regimen animarum magis conducentibus; virum, de cujus bonis moribus constat, anteponendum esse illi, cujus vita incognita est, quamvis doctior videatur, multò magis si pravis moribus famosus sit, concursum fore nullum, si scrutinium super his omnibus qualitatibus non ferret, necessarium non esse, ut Scrutatores referant id, quod de singulis judicant, sed sufficere, ut declarent circa singulos, an sit idoneus necne; eos vota vivâ voce edere debere, non calculis occultis, nihilque aliud Notario scribendum tradere, quàm *hic approbatus est, illi non sunt*. Post has observationes duas quæstiones expendit; 1. An Episcopus teneatur eligere digniorem? & postea quòd non elegerit, an Candidati ab ejus judicio provocare possint? discussâ quæstione juxta jus commune, Concilium Tridentinum & Constitutionem PII V. circa collationem Curarum, probat neque Tridentinum appellationem hanc approbare, sed eam autorisari ab illâ Constitutione, cujus verba diserta refert. Quæstionem incidentem proponit, scilicet, an necessarium sit, ut appellans aliquam afferat probationem iniquitatis judicii, à quo provocat, priusquam judex superior novum scrutinium decernere possit, probatque per Constitutionem & multas observationes gravissimas, scrutinium decerni debere antè probationes sufficientes iniquitatis judicii, aliàs scrutinium inutile futurum esse, quoniam fit ad statuendum de hac iniquitate. Adjicitque, Congregationem ab appellante exigere, ut aliquam ostendat injustitiæ speciem, & judicium Episcopi aliquam suspitione oneret, & laudat quoddam exemplum hujus sententiæ Congregationis.

Quæstio altera spectat notas, aut signa, ex quibus nosci potest, an judicium Episcopi suspectum sit injustitiæ. Auctor refert factum, in cujus circumstantiis plures notæ ejusmodi reperiuntur, mox aliud retulerat, in quo alia occurrunt. Signa præcipua sunt, si is, qui prælatus est, domesticus sit, si eadem sit conditio aliquot Scrutatorum, & aliquis eorum aliquod emolumentum ex hac electione perceperit, v. g. si ejus muneri se successurum speravit, si Scrutatores in conquerentis responsiones argumentati sunt: responsiones autem alterius nulla difficultate opposita

acceperunt; si ante electionem suspectum se fecerit Episcopus multis dicendo, fore, ut conquerens Beneficium non consequeretur, quamvis alio dignior videretur.

Cæterum hujus appellationis effectus non est suspensivus, sed tantum devolutivus.

CAPUT XXIV.

Caput 4. de Rescriptis.

Textus hic docet, Rescriptum alternativum, cuius unum membrum falsum est, aliud verum, executionem fortiri debere, modo membrorum alterum verum sit. Tale esset illud, quo præciperetur Titio, ut Mavium ejus Beneficio exueret, si probaretur, eum esse Filium Sacerdotis, & in Sacerdotio genitum, qui proximè in tali Ecclesiâ ministravit, vel eum eandem Ecclesiam occupare.

FAGNANUS occasiones exponendi Concilium attentè captans, hæc utitur ad discutiendam disjunctionem, quæ circa Scrutatores legitur, in Cap. 18. supra toties laudato circa concursum. In eo jubet Concilium, ut illi Scrutatores sint Doctores, aut Licentiatum in Theologiâ, aut in Jure Canonico, aut alii Clerici, sive Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, sive Sæculares maximè idonei, qui reperiri possint. Concilium hac disjunctione linquit - ne Episcopo optionem, ita, ut eligere possit Religiosos non Graduatos, quamvis in Civitate sint Graduati? an cogit eum ad sequendum ordinem literarum, ita, ut ad scrutinium assumere nequeat viros non Graduatos, nisi deficientibus Graduatis? Autor sine hæsitatione contendit, Episcopum teneri ad præferendos cæteris Graduatos; quoniam illi rationes prælationis habent, ex præsumptione quòd majorem scientiam & exercitationem habeant in rebus, circa quas scrutinium fieri debet, ac credendi locus est, eos ob id, ante cæteros nuncupatos fuisse. Sententiam suam decisione Congregationis confirmat, quæ declaravit, Concilium Cap. 16. Sess. XXIV. jubens, ut is, quem Capitulum eliget in Vicarium *Sede vacante*, sit Doctor, aut Licentiatum in Theologia, aut in Jure, vel maximè idoneus, qui occurreret, intendere, ut Graduatus præferatur, nullusque aliis eligatur, nisi deficiente Graduato. Solutis postea objectionibus, sub finem dicit post Congregationem, 1. Si Episcopus ad scrutinium elegisset viros non Graduatos in Graduatorum præjudicium, scrutinium non idè fore nullum. 2. Si Episcopus Graduatos tantum ignaros reperiat, posse eum assumere non Graduatos; quippe Gradus absque scientiâ, pro nullo reputari debeat.

CAPUT XXV.

Caput 27. de Jure Patronatus.

Loquitur de casibus, in quibus Collatio Beneficiorum Patronatus Læicalis ad Episcopum devolvitur, quâ devolutione locum habente, tam erga Curas quam cætera Beneficia, querit FAGNANUS, an Episcopus hoc in casu debeat conferre per viam concursus? & respondet, eum debere; quoniam Concilium generatim loquitur de casibus, quibus vacant Curæ, & jubet, ut Episcopus Ministrantem statim mittat cum portione congruâ, tum concursum proponat. Præterea, ratio Decreti locum habet hoc in casu, scilicet, momentum gravissimum Curis præficiendi personas, ad bene regendum idoneas. Solutisque objectionibus sumptis ex eo, quòd hæ Curæ Patronatus Læicalis concursui non sint obnoxie, dicendo, exceptionem hanc introductam fuisse tantum ad conservationem Juris Patroni, rationemque hanc in casu devolutionis applicationem non habere; observat, Congregationem sic definitivè. 1. Declarando

quòd si Patronus Læicus plures personas præsentet, concursui locus est. 2. Loquendo nominatim de casu devolutionis à num. 7. usque ad 13.

CAPUT XXVI.

Caput 2. ne Sede vacante.

Hic definit HONORIUS III. ad quem Sede vacante Collatio pertineat, & distinguit inter Collationes *necessarias*, & Collationes *liberas*, priores Capitulo tribuendo, cæteras Episcopo reservando. Cum Curæ Patronatus Ecclesiastici sint Collationis necessariæ respectu Episcopi, qui præsentato idoneo conferre tenetur, & Capitulum Episcopi jurisdictioni succedat, querit FAGNANUS, an ejusmodi Curis, in eo casu vacantibus, ipsis providendum sit per viam concursus? Respondet, Congregationem sic statuisse, atque præscripsisse formam concursus, quæ approbata fuit à Pontifice. Scilicet, Capitulum nullo modo se immiscebit concursui, sed omnia spectabunt Vicarium, quem ad regendam Diocesim elegerit: hic Ministrantem nuncupabit cum portione congruâ, concursum publicabit, & quoad scrutinium, & Collationem, id faciet, quod præstaret Episcopus, si Sedes occuparetur, & quod supra observatum est, sive numerus nominatorum Synodaliū subsistat, sive non subsistat, sive tempus eos eligendi præteritum sit, sive non,

Querit præterea, an Vicarius Apostolicus, cui Pontifex omnem Episcopi jurisdictionem dat, tam liberam quam contentiosam, exceptâ Collatione Beneficiorum, & concessione Testimonialium, & Dimissiorum ad Ordines, habeat directionem concursus, quam haberet Episcopus, ita, ut possit nominare Ministrantem, eique portionem congruam assignare, concursum proponere; tres è Scrutatoribus Synodalibus assumere, eum eligere, quem digniorem judicabit ex iis, qui approbati erunt? Respondet, eum has omnes facultates habere, electionem dignioris valde à Collatione discrepare, pluribus in casibus ab ea separari. 1. Cum Beneficia Pontifici reservata sunt. 2. Cum Collatio ad Collatores inferiores pertinet. 3. Cum Institutio ad alium, quam ad Episcopum pertinet. Tum laudat duas Declarationes Congregationis, quæ definiunt Episcopum dirigere debere concursum ad Curas, quarum Collatio ad Capitulum pertinet.

CAPUT XXVII.

Caput 46. de Simoniacis.

Loquitur de facultate dispensandi erga Religiosos, quorum ingressus simoniâ laborat, & declarat, eos, qui habent ejusmodi facultatem velut Ordinarii, sive quatenus Delegati, eâ posse uti in gratiam Abbatum. Cum facultas hæc multum affinis sit potestati rehabilitandi Provisiones nullas, etiam Curarum per concursum datarum, cupiens FAGNANUS exponere Decreta Tridentini, prolixè disputat de his facultatibus, circa quas dubia quatuor solvit.

1. An Magnus Pœnitentiarius possit in foro interiori revalidare provisiones Curarum, extrâ concursum & sine tertii præjudicio impetratarum?

2. An possit easdem provisiones in concursu impetratas revalidare, cum nullitas aliunde venit, quam à Censurâ Provisi, aut violatione Censuræ, non inserta Clausulâ, fiat postquam concurrentibus satisfecerit, vel cum eo concordaverit?

3. An illud possit cum illâ clausulâ?

4. An hæc clausula in proximè reducibilis sit, & quomodo, quamvis dubium non spectet ad concursum, de quo agitur, cum nostrum consilium aliud non sit, quam observare ex ordine Fagnani doctrinam circa

circà hæc obiter ejus responſionem attingemus, ad quam præparat aliquot obſervationibus, quæ in ſumma offendunt, in concuſſu Beneficium digniori deberi, & ſi concurrenti minus digno datum fit, digniorem ab Epifcopi judicio provocare poſſe, appellationem verò non eſſe receptibilem, niſi in caſu gravaminis.

Poſt hæc obſervationes reſpondet, magnum Pœnitentiarium Proviſiones vitioſas Curarum rehabilitare poſſe, ſicut Proviſiones aliorum Beneficiorum, quoniam hic habet poteſtatem revalidandi in foro interiori Titulos Beneficiorum: aliundè poteſtas diſpenſandi valida eſt, & in rebus favorabilibus Curæ comprehenduntur ſub verbo *Beneficii*, quod probat aliquot exemplis.

Ad dubium 2. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium non poſſe revalidare Proviſiones Curarum datarum ad concuſſum, ſi vitium aliundè veniat, quàm à Cenſuris Proviſi, aut ab Exercitio Ordinum in iisdem Cenſuris, niſi diſpenſationi inferat clauſulam ſuprà memoratam; quia Bullæ, quæ ipſi dant facultatem revalidandi in caſu concuſſus, eam limitant ad hæc duas circumſtantias, & diſpenſatio, quæ datur in præjudicium tertii, odioſa eſt. Præterea, conſtat, Pontificem nunquam derogare Regula *de non tollendo jure alteri quaſito*, ſine clauſula expreſſa. Expoſtando hanc Regulam ſignificat, eandem eſſe conditionem Pontificis in rebus ſpiritualibus ac Principis in in rebus temporalibus, quoniam ille ſupremus eſt Arbiter rerum ſpiritualium, ſicut hic temporalium, quod expoſtatione indiget. Principia ad id neceſſaria ſubmiſtravimus, agendo de poteſtate Pontificis. Poſt hæc, ſibi quatuor obſectiones proponit, quas omitemus, quia non eſt hic locus argumentum hoc altiùs penetrandi. Ad 3. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium revalidare poſſe Proviſiones vitioſas datas in concuſſu, inferat in diſpenſatione clauſula prædicta. Ratio eſt, quòd ejus poteſtas fit favorabilis; itaque favor hic extenditur ad caſus, in quibus illa exercetur, ſalvo tertii præjudicio. Porrò, per clauſulam præſatam, hoc præjudicium tollitur & ceſſare debet, per ſatiſfactionem, aut pactum cum perſonâ læſâ, ante executionem diſpenſationis, quod neceſſarium non eſt ad abolitionem, quæ poteſt dari ſub conditione hujus ſatiſſationis aut Concordati. Inſinuat, obligationem ſatiſſaciendi omninò extingui per mortem læſarum perſonarum, aut per eorum Profeſſionem Religioſam, aut per acquisitionem alterius Beneficii incompatibilis, quod adepti ſunt; quod verum non eſt, niſi reſpectu ceſſionis Beneficii fraudulenter in concuſſu impetrati, non verò ratione reparationis damni, debita pro tempore, quo Uſurpator ad eorum præjudicium poſſedit, ſcilicet à proviſione ſua vitioſâ uſque ad extenſum quo ceſſavit hoc præjudicium ratione recuperationis Beneficii injuſtè ablati; nam ſi anni aliquot elapſi ſunt, grave fit illud damnum, & hæredibus eorum reparatio debita videtur.

Ad 4. reſpondet, ad Pœnitentiarium pertinere definitionem modi faciendæ ſatiſſationis, juxta circumſtantias expoſtatas, aut illam Confefſarii prudentiæ committendam. Reverà ſatiſſationem hanc difficilem videri, ſive propter periculum diffamandi Rei, per manifeſtationem delicti, ſive ob incertitudinem perſonarum, quibus illa fieri debet; ſed tamen impoſſibile non eſſe, quod probare nititur. Verùm ejus ſermo confirmat id, quod priùs dixerat de difficultate ſatiſſaciendi ſine diffamatione Rei; nam ibi delictum eſt, quod ſatiſſaciendo vix regi poteſt, fraus ſcilicet perpetrata, ſe ad concuſſum præſentando cum Irregularitate, quæ ab illo in conſpectu Dei excludebat. Et quidem ſatiſſationis præcipua pars non fit, niſi reſtituendo Beneficium ei, cui illud debebatur, & qui illud confeſſus eſſet, niſi hæc fraus obſtituiſſet. Porrò difficillimum eſt hanc reſtitutionem

facere, ità, ut Reus non detegat ſe aliquo impedimento ſecreto laboraviſſe, quo efficiebatur incapax Beneficii impetrati.

Perſpecta hac difficultate cogimur obſervare, quòd ad eam præveniendam oporteret, ut liceret Epifcopo diſpenſare ab omni Irregularitate occultâ, undecumque naſcatur, non ſolum in caſu concuſſus, ſed etiam in alio quolibet, in quo occurrere poteſt: hæc viâ difficultati obviam iri poſſet.

Autor contendit, nefas non eſſe obligare ad manifeſtationem irregularitatis provenientis ex officio occulto, itaque negligit diffamationem ortam ex manifeſtatione defectus natalium provenientis ex adultério, inceſtu, aut ſacrilegio, quod contrarium eſt ipſius doctrinæ in *Cap. 9. de Pœnit.* metum ſcilicet infamiae diſpenſare à reſtitutione, quam ſolidè probat.

CAPUT XXVIII.

Caput 42. de Electionibus.

Concilium *Lateranense IV.* præſcribit hic Electionis formam, & ſtatuit eam fieri, aut per ſcrutinium, aut per compromiſſum, aut per quaſi inspirationem, cum *Cap. 6. Sess. XXV. de Regular.* jubeat, ut Superiores Regulares, quorum Superioritas certo tempore circumſcribitur, eligantur calculis ſecretis: inde ſumit FAGNANUS occasionem quaerendi, an *Caput* hoc derogat huic Textui, quoad formam Electionis? & reſpondet, derogare; quoniam calculus ſecretus celat nomina eorum, qui Electo vota ſua dederunt; tres autem formæ à Concilio *Lateranensi* præſcriptæ aperiunt hæc nomina, & quidem ſcrutinium bis, i. ea detegendo Scrutatoribus, 2. per publicationem votorum, quæ in collatione eorum mutua fieri debet. Electio per compromiſſum vulgò fit vivâ voce: & quaſi inspiratio eſt conſenſus omnium Electorum in quamdam perſonam. His rationibus Autor adjicit Declarationes Congregationis, quæ diſertè definiunt, eos à formâ à Concilio præſcriptâ recedere, qui Electionem ſcrutinio, vel compromiſſo vel quaſi inspiratione peragunt: quoniam hæc formæ cum formâ Concilii ſunt incompatibiles.

CAPUT XXIX.

Caput 18. de Prescriptionibus.

INNOCENTIUS III. hic conſervat Abbatem in Jurisdictione Epifcopali in certis locis, quoad capita, quæ præſcripſerat, & conſervat Epifcopo Jurisdictionem quoad cætera. FAGNANUS affinitatem videns inter illud *Caput*, & *cap. II. Sess. XXV. de Regular.* hoc expoſt, eoque utitur, ad definiendum, Abbates, qui Jurisdictionem ſpiritualem & temporalem habent in Plebanum & Parochianos locorum quorundam, immunes eſſe ab Epifcopi Jurisdictione quoad animarum curam, ratione viſitationis, correctionis & approbationis Vicariorum, poſtito quòd Jurisdictionem ſuam ſtabiliant, aut privilegio ſufficienti, aut præſcriptione legitimâ, exhibendo privilegium in bonâ ac debita formâ, & probando poſſeſſionem quietam quadraginta annorum ſpatio. In hac deciſione obſervandum monet, quòd, quando Abbates vindicant Jurisdictionem ex privilegio, iique erant in poſſeſſione ante litem, ea fruuntur durante lite; quòd ſi eam vindicent ex præſcriptione, poſſidere debet Epifcopus inſtantia tempore, quia fundatur in jure communi, & poſſeſſio cumulativa tantum eſſe præſumitur, donec præſcriptio probata fuerit; poſſeſſio autem cumulativa non nocet juri Epifcopi: undè concludit, hoc in caſu, Epifcopum jus habere viſtandi loca præſentia exempta, donec Jurisdictionis ſufficienter probata fuerit.

Ob-

Observat præterea, quòd, si illi Abbates se nullius esse Diœceseos contendant ex situ, sufficit, ut probent hanc circumstantiam, ad obtinendam manutentionem in omni Jurisdictione Episcopali; sin autem agnoscant, districtum suum includi in Diœcesi, manutententur tantum in capitibus, quæ legitime se præscripsisse probant. Idem argumentum tractat Auctor in *cap. 3. de Parochiis*, ubi distinguit triplicem modum, aut statum nullius Diœceseos, scilicet ex Origine, ex Privilegio, ex Præscriptione, eorumque discrimina exponit.

CAPUT XXX.

Caput 3. de Successionibus ab Intestato.

Textus hic loquitur de Oblatis, qui se suaque omnia bona Monasterio donant. Cum inter hos Oblatos nonnulli ingrediantur in Monasterium, atque in ipso ingressu donationem suam faciant, aliundè verò Concilium Tridentinum vetet, ne Novitii de bonis suis disponant, ante peractos decem Novitiatibus sui Menses. *cap. 16. Sess. XXV. de Regular. FAGNANUS* indè sumit occasionem querendi, an hæc dispositio Concilii Juranti quo deroget, quo licet Oblatis dare bona sua in ipso Monasterii ingressu? Respondetque negativè; quia Novitii, de quibus loquitur Concilium, multum ab Oblatis discrepant; hi enim non ingrediuntur ad faciendam Professionem, sed ad serviendum Monasterio; alii autem ingrediuntur cum spe faciendæ Professionis, exercitationes ad eam præparantes, peragunt, sumpto habitu Religioso. Itaque dispositio Concilii Juris communis dispositioni circa Oblatos non adversatur, qui, propriè loquendo, & circa significationem vulgarem verbi, *Novitius*, sub hoc nomine non continentur. Idem dicendum est de casu, quo ii, qui ingressi sunt ad Professionem faciendam, posito quòd idonei reperiantur, consilium mutarent, seque suaque bona Monasterio donarent. Quippe hi Novitii de suis bonis non disponerent, ex Voto suæ Professionis futuræ, itaque comprehendi non possent sub Decreto Concilii, quod non spectat, nisi Novitios in voluntate Professionis faciendæ perseverantes.

CAPUT XXXI.

Caput 12. de Regularibus.

Hic docet CLEMENS III. Parentes posse offerre Deo Filios suos infra pubertatem, eosque Monastico habitu induere, quem gestare usque ad eandem ætatem saltem tenebantur. Querit circa hoc FAGNANUS, 1. An Parentes eandem potestatem habeant post Concilium Tridentinum, quod vetuit admitti quemquam ad Professionem ante completos 16. annos, & annum probationis *cap. 15. Sess. XXV. de Regular.* Dubitandi ratio est, quia sic Concilium insinuat, Religiosum habitum dandum non esse, nisi post quindecim annos inchoatos; nihilominus Autor meritò contendit, Parentes etiamnum posse curare, ut Filiabus suis Religiosus habitus detur, ante ætatem duodenam, ut Moniales fiant, si consenserint, cum ætatem à Concilio requisitam attigerint.

Et, postquam id probavit ex principio, quòd emendatio juris una sit è rebus, quæ locum non habent, nisi in casibus expressis, Concilium autem nullibi emendet Canones, qui facultatem hanc Parentibus tribuebant, undè credendum est, jus illud subsistere; id probat denuò per *caput 17. Sess. XXV. de Regular.* ubi Concilium significat, esse puellas, quæ Religiosum habitum accipere possunt ante annos duodecim, dum vetat, ne detur eis, quæ duodecim annos compleverunt absque examine Episcopi, qui judicabit, an spontè illum accipiant, rationemque afferens,

cur Concilium non exigat examen ergà puellas illi ætati inferiores, dicit 1. illud iis prodesse non posse. 2. Aliam eas voluntatem non habere, quam Parentum, qui eas idè etiam invitatas Monasterio includere valeat, usque ad annos discretionis. Id etiam probat per *caput 18. ibid.* quod, vetans ullam puellam aut mulierem ad accipiendum habitum cogi, casus excipit, in quibus id expressè permittitur; undè sic ratiocinatur, Concilium plures casus excipit, quos in jure expressos dicit, alii autem non reperiuntur, quàm is in quo puella Votum Religionis emisit, & ille, in quo à Parentibus aut Tutoribus offertur; nulli enim videtur, Canones permittere, ut personæ Sæculares Monasteriis ad faciendam penitentiam includæ, cogantur ad sumendum habitum, imò neque etiam apparet, eos permittere, ejusmodi personas domibus Religiosis invitatas includi.

Objici posset adversus hoc ultimum momentum, *fnis cap. 18.* laudati, qui ab hoc capite *Conversas* excipit, ergà quas vult, ut eorum Constitutiones serventur. Sed dici potest, exceptionem hanc ad rem non pertinere, quia posterior est iis, quas jam fecerant Canones anteriores. Præterea, hæc mulieres non solum ab hoc capite excipiuntur, sed etiam à præcedentibus sumptionem habitus, Novitiatum & Professionem spectantibus. FAGNANUS in *cap. 16. de Regular. n. 29. & seq.*

Quæstioni, cujus summam exhibuimus, duas FAGNANUS subnequit. 1. est, An Parentes & Tutores possint in Religionem mittere pueros infra annos 14? & respondet, posse; idque probat ex paritate rationis, cum puerorum hæc in re conditio melior non sit, quàm puellarum. Id etiam probat ex *cap. ultim. de tempor. ordin. in 6.* quod vetans Tonsuram dari pueris infra sex annos constitutis, excipit eos, qui Religionem ingrediuntur. Ultima quæstio est, an expediat puberes in Religionem mitti, habitumque accipere? Circa hanc prolixè disputat: rationes atque autoritates in utramque partem afferendo, & demum decisionem dimittit ad viros in vitâ Religiosâ expertos.

CAPUT XXXII.

Caput 15. de Renunciationibus.

GREGORIUS IX. hic declarat nullam, demissionem Abbatis suæ Sedi immediati sine suâ autoritate admissam. Cum per demissionem solvatur vinculum non sperendum, idè admitteri nequeat, nisi autoritate Superioris; sicut etiam in transitu ab unâ Religione in aliam, rumpitur vinculum insignis; idè ad id concurrere debeat autoritas Superioris. FAGNANUS hac occasione utitur ad loquendum de autoritate, quâ Religiosus à suâ Religione ad aliam transferri potest; & consequenter ad exponendum finem *Cap. 19. Sess. XXV. de Regular.* Ibi, præ cæteris rebus, prohibetur, ne quispiam transferatur cujuscunque facultatis vigore. In hac expositione, refutatis iis, qui putant Concilium ibi duntaxat vetare translationes justâ causâ destitutas, aut non juridicas, probat ibi etiam agi de translationibus in justâ causâ fundatis, ut patet ex verbis generalibus *nemo, & cujuscumque*, quibus Concilium utitur, atque ex hoc *vigore*; tum observat, quòd, si Concilium de translationibus duntaxat justâ causâ carentibus egisset, adhibuisset verbum *colore* aut *prætextu*; denique, contendit, Concilium prohibere translationes, quæ fiebant ex vi privilegii, aut aliis cujuscunque Juris, quod Superiores Sæculares exercebant.

CAPUT XXXIII.

Caput 12. de Judiciis.

Hic docet INNOCENTIUS III. interpretationem privilegiorum Sedis Apostolicæ ad Pontificem pertinere; proindeque ipsius esse munus judicandi

candi de negotiis, in quibus ea necessaria est. Doctrina hæc FAGNANO præbet occasionem discutiendi penitus ea, quæ spectant interpretationem Concilii Tridentini. Juxta Nationis suæ præjudicia, opinatus est, Concilium esse opus Pontificis, eumque in hac opinione corroboravit Bulla PII IV. qui suæ Sedi reservavit ejus Concilii interpretationem. Sic imbutus expositionem illius Bullæ exequitur, cujus summam jam dedimus, ubi de *Glossis* agebamus. Hic tantum agemus de sensu *cap. 2. Sess. XXV. de Refor.* quod Autor laudat, ad probandum, Pontificem non potuisse interdici Professoribus sive in Theologiâ, sive in Jure Canonico expositionem Decretorum Concilii, in eorum Prælectionibus. Ejus disputatio circa hoc à *num. 99.* usque ad finem, convincendi vim habet; quam enim verisimilitudine diceretur, Pontificem abstulisse Professoribus id, quod iis Concilium tribuit. Porro, evidens est Concilium præcipere Doctoribus Universitatum, ut doceant id, quod definit & statuit, postquam suos Canones & Decreta sua acceperint. Nec refert Concilium videri Decretum suum erga Doctores restringere ad ea, quæ sunt Catholice Fidei, ea quæ sunt *Catholica Fidei doceant & interpretentur*, & proinde Decretum illud spectare solum Professores in Theologiâ: nam talis expositio hujus loci maxime violenta esset, sive quia præceptum generale est, omnibusque Regentibus convenit, qui Fidem Catholicam Discipulos suos docere tenentur; sive quia Concilium præceptum suum exponit his verbis, *ad eorumque normam*, relativis ad præcedentia, *Canones & Decreta*, sive denique, quia si Professores in Theologiâ tenentur interpretari Definitiones Concilii Tridentini, Professores in Jure Canonico pariter teneri debent ad docendum Decreta Reformationis, & consequenter, ad ea interpretanda; cum hæc Decreta sint pars eorum, quæ ab Universitatibus accipienda erant, ut ab eorum DD. & Professoribus docerentur. Hæc ultima ratio præcipue urgetur ab Autore, qui idcirco ostendit connexionem scientiarum Juris Canonici & Theologiæ, quæ circa commune objectum versantur, ita, ut hæc speculationi inhereat, illa, ad proximum transeat; hæc tradat principia, quæ illa applicat: unde fit, ut illa huic subordinata sit, sicut Medicina Philosophiæ & Musica Arithmeticæ. Autor sibi objicit Leges ad rem non pertinentes, quoniam vetat, ne publicè in questionem vocentur ea, quæ definita sunt, ne turbæ nascantur.

Cæterum Autoris specialiter intererat, ut affirmaret, licere iis, qui Juri operam dant, interpretari Concilium ad observandas mutationes, quas in Jure Veteri induxit, & annotanda ea, quæ specialiter confirmavit; ejus enim Commentarius ex majore sui parte videtur ex his observationibus constare.

CAPUT XXXIV.

Caput 3. de Penis. Caput 48. de Sententiis Excommunicationum. Caput 14. de Officiis Judicis Delegati.

FAGNANUS in hæc *Capita* exponit *cap. 3. Sess. XXV. de Refor.* spectans Excommunicationem, ideoque illa hic jungimus; seorsim tamen ejus Doctrinam circa singulos Textus exhibebimus, unice curando hic, quod spectat interpretationem Decreti Concilii.

Prior illorum Textuum vetat, ne Judices Episcopis inferiores pœnas pecuniarias sententiâ suâ imponant ad coercionem Clericorum & Laicorum. In hoc saltem Autor præcipue immoratur, discutiensque ex Jure Communi, an Judex Ecclesiasticus pœnas pecuniarias statueret posse in materiâ Criminali, observat, posse. 1. Cum id Jure cavetur. 2. Cum facultatem habet dispensandi ab aliis pœnis Jure constitutis. 3.

Cum Jus nullam præscribit, Judicique electionem relinquit. Tum quaerit, an Episcopus ejusmodi pœnas adversus Laicos à se in temporalibus independentes, decernere possit, maxime post *cap. 3. Sess. XXV. de Refor.* relativisque variis Canonistarum veterum & recentium opinionibus; quarum observat majorem partem esse negativam, ex iis autem, qui affirmativam tuentur, quosdam existimare, quod licet Episcopus ejusmodi pœnas statuere possit, earum tamen executionem Judici Sæculari mandare debet; contendit, nullum, post laudatum Concilii Decretum, dubium superesse, quin Episcopus utrumque valeat, idque probat. 1. Ex fine Decreti, quo positum fuit mederi prævo usui Censurarum, quas Judex in Civili, sicut in Criminali adhibebat, priusquam aliis Juris remediis uteretur; scilicet executione reali, possessione mobilium, punitione personali, privatione Beneficiorum. 2. Ex his verbis, *etiam Laicos*, quæ disertè declarant, hanc Episcopi facultatem Laicos comprehendere. 3. Ex occasione Decreti, quæ fuit requisitio Principum, qui commoti à malis enixè rogaverunt, ut alia Juris remedia Censuras præcederent, Censuraque subsidiariâ tantum forent; quod probat ex Actis Concilii in Castello S. Angeli asservatis. 4. Ex clausulâ, *per suos proprios, aut alienos executores*, quæ Judici Ecclesiastico concedit libertatem procurandæ executionis pœnarum à se statutarum, aut per seipsum, aut per Judicem Sæcularem. 5. Ex verbis, *propria autoritate*, quæ significant, Judicem Ecclesiasticum eas pœnas aut remedia adhibentem propriâ autoritate agere.

Has probationes discutiendi non est hic locus. Id absolutum est in Tractatu de potestate Pontificis, aut Ecclesiæ erga temporalia; ubi statuuntur principia, ex quibus patet, pœnas pecuniarias, aliasve temporales, quos ferre potest Ecclesia, inniti tantum permissioni Principum, ad quos pertinet quidquid temporale est.

Occasione conditionum *cap. 48. de sentent. excomm.* requisitarum, ut Excommunicatio Canonica sit, disputat FAGNANUS de iis, quas præscripsit *cap. 3. Sess. XXV. de Refor.* observatque, illud requirere tantum duas Monitiones, nec exigere, ut personales sint, sed, ut fiant per Edicta publica. In materiâ Civili oportet, ut Reus adversus Judicem sit contumax; in materiâ Criminali, præter contumaciam, oportet, ut criminis gravitas pœnæ gravitati respondeat: denique, Excommunicatio subsidiaria esse debet. Deinceps refert, Congregationem Concilii declaravisse, Excommunicationem neglectâ hæc formâ latam non esse nullam, sed tantum injustam. Postquam dixit materiâ Excommunicationis notionem ad Judicem Ecclesiasticum pertinere, ideoque non licere Magistratui de eâ fatagere, sive vetando, ne feratur, sive jubendo, ut lata revocetur, narrat quod, cum Senatus Dolensis vetuisset Judices Ecclesiasticos procedere ad executionem Judicii sui per sententiam Excommunicationis sine Arresto Curie, quod declararet locum non esse executioni reali, neque personali, id, inquam, vetuisset juxta requisitionem Procuratoris Generalis, qui monnerat, Concilium prohibuisse usum Excommunicationis ad executionem sententiarum Ecclesiasticarum, Regemque tam Sancti Decreti gnarum volentemque providere, ut debitam executionem sortiretur, jussisse, ut Judicia Ecclesiastica non obstante Appellatione exequenda, suspenderentur, donec Senatus declaravisset, neutri executioni sive reali, sive personali locum esse; negotium hoc ad Congregationem latum fuit, quæ diligenti tractatu habito, scripsit ad Nuntium, ut Regem admoneret, hoc in capite usurpatam fuisse Jurisdictionem Ecclesiasticam, ad quam solum pertinet notio Excommunicationis; violatam fuisse Bullam in *Genâ Domini*, & incursum Excommunicationem, honoris Dei, salutis animarum, utilitatis Provinciæ & commo-

modi Regii specialiter, cui minus studiose pareretur, interesse, ut revocaretur jussio, cessaretur Arrestum, ac de Registris deleteretur; sin autem Rex se difficilem exhiberet, ei Nuntius declararet, futurum ut Summus Pontifex uteretur potestate spiritali adversus Senatam. Huic narrationi subjicit motiva Decreti Congregationis à Cardinali ALCIATO disposita, superiori expositioni congrua.

Tum 4. proponit quæstiones circa eandem rem: 1. est, an Judex adversus contumaces excommunicationem ferre possit, etsi non appareat ex Actis Processus, neque executionem realem, nec personalem fieri potuisse? & respondet, non posse, idque probat, 1. Ex principio, quòd Judex judicare debeat secundum allegata & probata: 2. Ex praxi non condemnandi in casibus notoriis priusquam judiciales probationes notorietatis confectæ fuerint. 3. Cùm Acta à se invicem pendent, ad ultima descendendi non potest, nisi appareat anteriora præcessisse. Porro, justitia remedium excommunicationis, ejusque pronuntiatio adversus contumaces, dependent ex adhibitione remedium anteriorum, scilicet executionis realis & personalis: oportet itaque, ut appareat eas fieri non potuisse.

Cùm excommunicatio ad revelationem tendens judiciaria non sit, Concilium non exigit, ut illa aliis Actis judiciariis præcedatur: Excommunicatio, quam fert Judex adversus contumacem solvere recusantem, cùm sit Actus Judiciarius, qui pluribus Actibus similibus præcedi debet, oportet ut Judex eam pronuntiare nequeat, nisi ex Instrumentis Processus appareat, ejusmodi Actus factos fuisse, aut fieri non potuisse. Hæc omnia momenta confirmantur per Decreta Congregationis, quæ idem verbis expressis declaravit.

2. & 3. Quæstiones extrà Rómam exigui videntur momenti.

4. Pertinet ad omnes Regiones, & spectat Excommunicationem ad finem revelationis. Quæritur, ad quem pertineat jus concedendi istas Excommunicationes in districtu Prælatorum Jurisdictionem quasi Episcopalem habentium? & respondet, quòd, si Episcopus nullam in eo districtu neque habitualement, neque actualement Jurisdictionem habeat, tunc recurrendum est ad Pontificem, posito quòd illi Prælati sint immediati Sanctæ Sedis; quòd si Episcopus aliquam habet Jurisdictionem in eo districtu, licet habitualement tantum, veluti si sit Appellatio à Prælato ad Episcopum, in eo casu Episcopus illas Excommunicationes concedere debet.

Autor etiam de hac Excommunicatione, prout à Concilio Tridentino statuitur in *cap. 14. de Offic. Jud. Deleg.* num. 40. usque ad finem, quærit, an Vicarius Generalis Episcopi, aut Capituli, Sede vacante, egeat commissione speciali, ut possit concedere hoc genus Excommunicationis? & refert, Congregationem circa id variavisse, alioque atque alio modo cogitavisse: Denique, quoniam adhuc disceptabatur, Pontificem opinatum fuisse, Vicarium Generalem non indigere commissione speciali, sed commissionem generalem sufficere: deinceps refert, Congregationem consultam circa quæstionem, an Episcopus alii quam Vicario Generali committere possit hanc facultatem? respondisse negative.

Refert præterea, Congregationem definitivè, Prælatum inferiorem Jurisdictionem Episcopalem habentem, etiamsi foret Abbas, ejusmodi Excommunicationes concedere non posse. Concessio illa pertinet ad Pontificem, non verò ad Episcopum Diocesanaum, neque ad Episcopum viciniorem. Legatus à *Lasere* eam concedere potest. Excommunicatio in formâ, *significavit*, committi potest Abbati habenti Jurisdictionem spiritualem & temporalem, modò ipsa spectet negotia districtus ipsius.

Hic Concilium *Lateranense III.* prohibet cuicumque conferri aut promitti Beneficia, antequam vacent, ne detur occasio exoptandæ mortis alienæ, & approbetur pactum futura successionis, Legibus etiam Gentilibus reprobatur.

Textus hujus affinitas cum *cap. 19. Sess. XXIV. & cap. 7. Sess. XXV. de Reform.* induxit FAGNANUM, ut illos Textus unâ exponeret. Primus ex Tridentinis abrogat Gratias Expectativas, quæ dant occasionem optandæ mortis Beneficiatorum, quorum sperantur Beneficia, quia dant Jus ad primum Beneficium vacaturum in Ecclesiis, ad quas inscribuntur: vetat eas cuicumque dari, sive Collegiis, sive Universitatibus sive Senatibus, sive privatis, etiam sub nomine Indulti, vel ad certam summam, sub quocumque colore. Vetat etiam usum earum, quæ jam concessæ erant, prohibet Reservationes Mentales, Indulta ad conferenda Beneficia, quæ vacabunt in Ecclesiis, aut Monasteriis, ab aliis possessis, etiam Cardinalibus data, & revocat omnes ejusmodi Gratias jam impetratas.

Hæc verba *quæcumque Gratia ad vacatura &c.* olim visa sunt comprehendere primas preces Imperatorum, quæ dant jus ad Beneficia Collatorum, ad quos diriguntur; ideòque consultata fuit Congregatio Concilii. Hac diligenter agitata difficultate, eam ad Pontificem detulit, qui declaravit, eas non contineri sub Decreto Concilii. Ratio præcipua fuit, quòd abrogatio aut revocatio Gratiarum, cùm sit res odiosa, maxime si concessæ fuerint Principibus, quibus vulgò dantur sub titulo oneroso, velut præmiola servitorum, quibus Ecclesiam juvant, ejusmodi gratias non continet, nisi earum expressam mentionem fecerit: Præterea, Dignitas Principum id etiam postulat, ideòque Concilium Decretum suum extendere volens ad Cardinales, eos nominatim complectitur; unde inferri potest illud, si Imperatores complecti voluisset, expressè declaraturum fuisse. Hac ratione in Gallia utimur ad probandum, illo Decreto, abrogatum non fuisse Indultum Membris Senatûs Parisiensis concessum, quamvis Senatuum expressam mentionem faciat, quippe hoc Indultum concessum fuit Regi, Reges autem, sicut Imperatores non continentur sub Decretis odiosis, nisi nominentur. Alia sunt fundamenta hujus sententiæ, quæ locum habent erga Universitates, scilicet, quia Decreta ejus Concilii in Gallicanâ Ditione promulgata non fuere, neque hoc Decretum specialiter conversum fuit in Legem Regni, per ullum Edictum Regium, neque per usum, qui semper contrarius fuit. *Cap. 7. Sess. XXV.* disertè reprobatur *Coadjutorias* cum futurâ successionem, non solum damnando quidquid continet aliquam hereditariæ successionis in Beneficiis umbram, sed etiam eas nominatim Decreto suo complectendo, reservatis iis, quæ cadunt in Episcopatus, aut Monasteria, quas expressè excipit, cùm urgens necessitas, aut evidens utilitas utrorumque eas requirunt. Extrà hos casus vetat, eas cuilibet concedi, *nemini permittantur*: interdictum, quod solum Pontificem spectat, qui solus eas permittebat, sicut prohibitio *cap. 2. laudati*, ubi eadem ratio militat. Ex hac prohibitionem nata est quæstio à FAGNANO proposita, scilicet, an *Coadjutoria* cum futurâ successionem Juri communi advenirent, & Decretis Concilii Tridentini. Contrarietatem hanc prolixè demonstrat, & pro Regulâ constanti affirmat, Jus novum ac Vetus has *Coadjutorias* reprobare; multasque rationes ejus prohibitionis affert, ex quibus conficitur, eas tam esse odiosas, quam *Coadjutoria* ad tempus sunt favorabiles; quod ostendit, observando omnia ambarum discrimina.

Quoad exceptionem, eam tuetur, ostendendo, casus

casus occurrere, in quibus Coadjutoria Episcopatus sunt necessariae: quod v.g. senectute, aut morbo Episcopi fiunt incapaces munerum suorum gravissimum, & fieri potest, ut nemo ad eos adjuvandos idoneus reperiatur, nisi successio promittatur. Porro, hæc necessitas est iusta dispensationis causa, & non occurrat in aliis Ecclesiarum Cathedralium Beneficiis; nam si Canonicus ad munera sua ineptus fiat, ceteri ejus defectum suppleant: præterea ipsius munera levissima sunt respectu officii Episcopalis, cui plurimarum Ecclesiarum regimen vulgò commissum est, & credita administratio duorum Sacramentorum, quæ nullus conferre potest sine caractere Episcopali.

Cæteras observationes Autoris adversus Coadjutorias à Jure non permissas attingere nec possumus nec debemus: adjiciemus tamen, quòd, cum sibi objecisset, eas bonum insigne parere, numerum Ministrorum augendo; respondet, illud bonum compensare non posse tot mala ex iis orta; 2. eas dari junioribus Clericis nullà virtute commendatis, quoniam ii, qui sunt provectioris ætatis, eas negligunt, loca expectantes meliora, sive ratione honoris, sive ratione emolumentum ad tempus præfens; in quo sunt inferiores Servitoris, qui aliquot habent redditus, Coadjutoria autem honorario carent, Coadjutoremque discretionis & voluntati Coadjuti subijciunt, quoad munera, cum ille nihil sine hujus permissione facere possit. 3. Coadjutoria non sunt in usu apud Germanos, quia Concordato Germanico contraria sunt. 4. Ex potestate absolutà, quæ Regulas vulgares superat & vocatur plenitudo potestatis, duntaxat Pontifex concedere potest Coadjutorias, ad Beneficia inferiora Episcopatus & Abbatias. num. 84. Autor fuse loquitur de hæc potestate in cap. 6. de Cleric. ægrot. maxime à num. 72. usque ad finem. 5. Quamvis Concilium Expectativas prohibuerit, Pontifex hodiè quasdam concedit, quæ effectum sortiuntur, num. 84. idque absque expressa derogatione Concilio.

CAPUT XXXVI.

Caput 10. de Cohabitatione Clericorum & Mulierum.

GREGORIUS IX. hic docet, licere communicare cum Sacerdote, qui peccato mortali irretitus est, quandiu crimen ejus occultum est, quia tunc suspensus est tantum pro se, et non pro cæteris; sed secus esse, si delictum ejus publicum sit, aut notorium, sive sententiâ, sive confessione in Jure, aut evidentiâ rei, quæ nulla tergiversatione tegi potest. FAGNANUS exponens hunc Textum, discutit, an Sacerdos suspensus solum pro se, fiat Irregularis celebratione Missæ, aut exercitio aliorum munerum sacrorum, probatque non fieri, nisi crimen ejus ex iis sit; quæ Irregularitatem importent, velut homicidium, & quæ proinde suspendunt omnino ab illis muneribus. Quærit, an cap. 14. Sess. XXV. de Reform. aliquid circa hoc immutaverit? & respondet negativè, nisi ejus Decretum exequendo contra Concubinos, lata fuerit suspensio adversus eos; & suam responsionem confirmat Decreto Congregationis.

CAPUT XXXVII.

Capita 5. & 11. de Filiis Presbyterorum.

ALEXANDER III. à Presbytero edoctus, Episcopum collato ipsi Sacerdotio sub Titulo Capellæ, eam ipsi abstulisse, quia didicerat, ipsius Patrem deservisse Ecclesiæ in quâ erat, præcipit huic Episcopo, ut eam Capellam ipsi restitueret in perpetuum, posito quòd hanc circumstantiam novisset Ordinationis tempore; sin autem ignorasset, id præstaret ad tem-

Tom. I.

pus, & donec ipsi in alia Ecclesia dedisset, undè vicium posset habere. FAGNANUS, in hoc cap. num. 19. quærit, an Concilium Tridentinum illud abrogaverit cap. 15. Sess. XXV. & respondet, abrogavisse juxta declarationem, quam deinceps refert, quâ dicitur, collationem Beneficii factam filio illegitimo nullam esse ipso Jure, sed eo casu, quo pro Titulo Ordinationis facta esset, concedi posse, ut illam retineat, modò alteri collata non fuerit. Responsio hæc & Decretum hoc menti Concilii congruunt, quæ est, filium illegitimum nullum Beneficium possidere debere in Ecclesia, in quâ Pater ejus ministravit, ut memoria incontinentiæ Patris, quantum licebit, deleatur, nullamque circa hoc dandam esse dispensationem.

Idem Pontifex cap. 11. prohibet, ne Filii Presbyterorum possideant Ecclesias, quas Pater eorum rexit, tanquam persona aut Vicarius, & si qui sint, in illo casu, jubet, ut removeantur ab illis Ecclesiis, sive nati sint ante Sacerdotium, sive post. Finis Pontificis est extirpatio successione hereditariæ in Beneficiis, & conservatio venerationis Clero debitæ removendo memoriam incontinentiæ Clericorum, quæ Clerum totum inhonorat. Hic etiam FAGNANUS exponit cap. 11. Sess. XXV. factum ad labem hanc propulsandam, nec non ad medendum corruptelæ illius successione. In hac expositione observat sex differentias inter Jus Vetus & Jus Novum à Concilio constitutum ergà spurios, Ministrorum Sacrorum Filios, quoad Beneficia, & Officia quarumdam Ecclesiarum; & proponit sex Quæstiones circa dispositionem Concilii ergà illos spurios. Referemus tantum ea, quæ extrà dubium nobis videntur, & sunt alicujus momenti.

Primum discrimen est, quòd Jus Vetus disertè tantum loquitur de spuris Presbyterorum, quoad hoc argumentum: Concilium autem Tridentinum nominatim loquitur de spuris Clericorum. Ejus itaque Lex continet genus & species; Jus autem Vetus unam tantum expressè speciem.

2. Jus Vetus prohibet solum successione immediatam spuriorum Patri suo; Jus autem Novum prohibitionem extendit ad successione mediatam.

3. Jus Vetus filio illegitimo concedit, ut serviat Vicario, & quasi Vicarius officialis amovibilis & temporalis, in Ecclesia, in qua Pater ejus Beneficiatus est, aut fuit; Jus autem Novum ipsi quodcumque servitium interdicit in eadem Ecclesiâ.

4. Jure Veteri Filius illegitimus in Titulum possidere valet Ecclesiam, in quâ Pater merus Officialis est, vel ibi habere Beneficium, Jure autem novo id non licet.

5. Jure Veteri Filius illegitimus Pensiones possidere poterat super Beneficio Patris sui; nequit autem Jure Novo. Et hæc sufficiant quoad Observationes: transeundum est ad Quæstiones.

Quærit Autor 1. an Pater, qui habet facultatem transferendi Pensiones, quas habet supra Beneficia, ad quæ præsentatus fuerat, & quorum institutionem non acceperat, possit eas transferre spurio Filio suo, quocum dispensatum est, ut habeat Pensiones & Beneficia? & respondet posse; quia Concilium, quod eum excludit à Pensionibus super Beneficium Patris, loquitur de Beneficio, quod Pater habuit in Titulum: hæc autem exclusio est res odiosa, & consequenter ad casum expressum restringenda. Responsionem suam confirmat Declaratione Congregationis ipsi consonâ. Ratio Decreti Concilii contraria videtur illi Decisioni; hæc enim ratio est votum longius removendi memoriam incontinentiæ Patris; translatio autem Pensionis Ecclesiasticæ à Patre possessæ in Filii favorem, hanc memoriam revocat & fovet. Quærit 2. an Filius illegitimus possit habere Beneficium in Ecclesiâ, in qua Pater habuit Præbendas, quarum Titulus in controversiam adductus est, & quas abdicavit nullo servitio

s

præf.

præfatio? respondet cum Congregatione, quòd si Pater nunquam harum Præbendarum possessionem acceperit, aut per seipsum, aut per Procuratorem, Filius Beneficia habere potest in illà Ecclesià; secus, non potest. Futilis videtur hæc distinctio nisi in locis, de quibus agebatur, admittatur lis de Beneficio antè apprehensionem possessionis. Doctrinam suam de casu possessionis acceptæ confirmat alià ejusdem Congregationis Declaratione, quæ decidit, Concilium excludere Filium illegitimum à Beneficio à Patre possesso absque Titulo legitimo, & non pacificè.

Quærit 3. an Filius legitimus sub Decreto Concilii contineatur? respondet, Cardinalem ALCIATUM observavisse, Filium illum ex eorum numero esse, qui continentur sub Concilii prohibitione, scilicet, omnium, qui de Matrimonio legitimo nati non sunt, & ab illa decisione excipi casum, quo Filius Matrimonio subsequenti legitimus fuit.

Quærit 4. an Filius illegitimus possidere possit Ecclesiam dependentem ab eà, quam possidet Pater ejus? & respondet cum Congregatione, posse, siue unita sit alteri, siue non, modò Pater in ea non ministraverit. Quærit 5. an juxta Decretum Concilii, Filius legitimus ex spurio natus, possit possidere Beneficium, quod Avus suus possedit? & respondet videri non posse; quoniam ratio Decreti illum excludit, scilicet, votum longius removendi memoriam incontinentiæ Patris: relatisque gestis plurimorum Confessuum Congregationis variis temporibus habitorum circa hoc argumentum, dicit, eam denique unanimi consensu mentem suam aperuisse in gratiam Nepotis, ob multas rationes præcipuè quia non ibi agitur de incontinentià paternà.

Possit objici *cap. 2. de verb. signific.* quod docet, Avum contineri sub nomine Patris; sed respondendum est, casus odiosos excipi debere, in quibus extensio non habet locum.

Quærit 6. an, postà Declaratione prædictà, Filius legitimus spurii possit succedere Beneficio Avi Patris ejus spurii, vel habere Pensionem super illud Beneficium? & respondet, juxta illam, Nepoti licere utrumque, sed illà remotà aliter sentiendum ob rationes, quas refert. Itaque, juxta illum ratio cedit auctoritati non infallibili.

TITULUS XXIII.

Quenam sit auctoritas DECRETORUM siue DECLARATIONUM, quas Cardinalium CONGREGATIONES ferunt; vim-ne Legis habent? Quot sunt ejusmodi Congregationes? In quo conveniunt invicem, aut discrepant?

Inter Opuscula circa Concilium Tridentinum istud collocamus, quia Congregatio hujus interpretis est omnium dignitate prima.

FAGNANUS de his Congregationibus loquitur in *capita 13. de Constitut. 14. de major. & obed. 12. de Judic. 7. de Statu Monach. 9. de Consecrat. Eccles. 7. ne Cleric. vel Monach.* Circa illas fustus disputat in locis prioribus laudatis: quæ verò ibi ab illo dicuntur, nobis ad duplicis hujus Quæstionis solutionem inservient; sed maximè ad priorem quæ præcipua est; posterior enim duntaxat proponitur ut notæ fiant Congregationes, à quibus manant Declarationes præfate; ideoque à primà inchoamus, velut ab eà, quæ argumento nostro vicinior est.

Magna animorum contentione disceptatur inter Canonistas Ultramontanos, utrùm hæc Decreta seu Declarationes Canonice Legis vim habeant? an verò sint tantùm Decisiones Magistrales? Illi ipsi, qui putant, eas quibusdam in casibus Legis robur obtinere, de necessariis ad hoc conditionibus inter se non con-

sentiunt, promulgationem requirentibus aliis, aliis secus. FAGNANUS quæstionem utramque prolixissimè tractat in *cap. 13. de Constitut.* ipse undecim Congregationibus fuit à Secretis, proindeque scire potuit earum sententiam, circa auctoritatem, quam sibi vindicant, sed quoniam hæc earum sententia in peculiari earum negotio regula esse nequit, quippe, quæ præoccupationis suspicione vehementer laboret; idem fieri debet judicium de opinione istius Ministri, cui illarum exaltatio proderat, cum ab hoc periculo nequivit eximere probitas ipsius, quo jam implicatus erat ob suam institutionem in zelo Pontificiæ Majestatis, atque eorum, quæ à Pontifice manant, dignitatis studiosissimo.

Nos autem hac præfatione non intendimus absterre, à legendà disputatione ejus in gratiam horum Decretorum, responsisque ejus ad objectiones, quibus impeditur auctoritas Legis, quam Decretis iisdem tribuit. Collectio momentorum in utramque partem, & solutionum procul dubio utilis est, tam in hoc argumento, quàm in aliis. Verùm optamus, ut legatur cum prudentià, necessariisque ad ferendum rectum judicium cautionibus. Optimum itaque erit prævidere, 1. Hic de Legibus Universalibus agi, quæ Fideles omnes astringant, quantum ad Religionem. Nulla res est majoris momenti, circa quam Leges ferri possint.

2. Magnus est numerus Congregationum Cardinalium. Usque ad XV. instituit SIXTUS V. quarum singula Pontificis auctoritatem exercent. Ferendarum Declarationum casus frequentissimi sunt; itaque, posito quòd illæ vim Legis Universalis obtineant, terrenarum Potestatum augustissima vilior fieret; Leges in infinitum crescerent & simul occasiones prævaricandi.

3. Sunt aliæ prærogativæ minùs insignes Pontificis personæ reservatæ, quæ nunquam sine speciali clausulâ communicantur ipsis etiam Legatis à Latere, quorum officium amplissimum est. *Cap. 4. de Offic. Legati.*

4. Principes Supremi, quorum nullus tot subditis præest, nemini concedunt jus ferendarum Legum Subditorum Universalitatem ligantium. 5. Nulla affertur Constitutio Pontificia, quæ expressè sit declaratum, Pontificem intendere & cavere, ut Congregationum Declarationes vim Legis Universalis fortiantur; quamvis opinionum varietas circa Declarationum earumdem auctoritatem eum non lateat; nec verosimile est, factum fuisse, ut à tam necessariâ Definitione abstineret, si vim Legis Universalis ejusmodi Declarationibus impertire dignatus fuisset.

6. Leges vulgò Legislatoris nomine proponuntur; ipse in eis loquitur, & voluntatem suam disertè aperit: Declarationes Cardinalium Congregationis nomine feruntur.

Hæ considerationes invicem concurrentes gravem adversus FAGNANI sententiam præsumptionem efficiunt, suntque probabiliter fundamentum opinionis contrariæ à Celeberrimis Autoribus propugnata; quos laudat GONZALES *n. 57. sui Apparatus*, qui *Commentarium* ejus in DECRETALES præcedit; ubi præterea, circa Secundam Quæstionem observat, eos, qui Declarationibus vim Legis Universalis in quibusdam casibus tribuunt, quatuor conditiones requirere.

1. Ut in eis expressa mentio fiat, Pontificem consultum fuisse.

2. Ut ordinario Congregationis sigillo, quod idem est ac Præfati ejus, muniatur, subscriptionibusque ejusdem Præfati & Scribæ; (hoc ab URBANO VIII. constitutum fuisse asseritur.)

3. Ut Declarationis limites non egrediantur, ità, ut nihil adjiciant, detrahant, aut diminuunt ex Decreto Concilii.

4. Promulgatæ sint quemadmodum Leges, quibus promulgatio essentialis est. Multos, præterea, laudat Autores, fama non mediocri commendatos, qui de harum conditionum necessitate loquuntur. *Secundam*